

Utvisning

Rättslig vägledning 2023:15
Utvecklingscentrum
September 2023

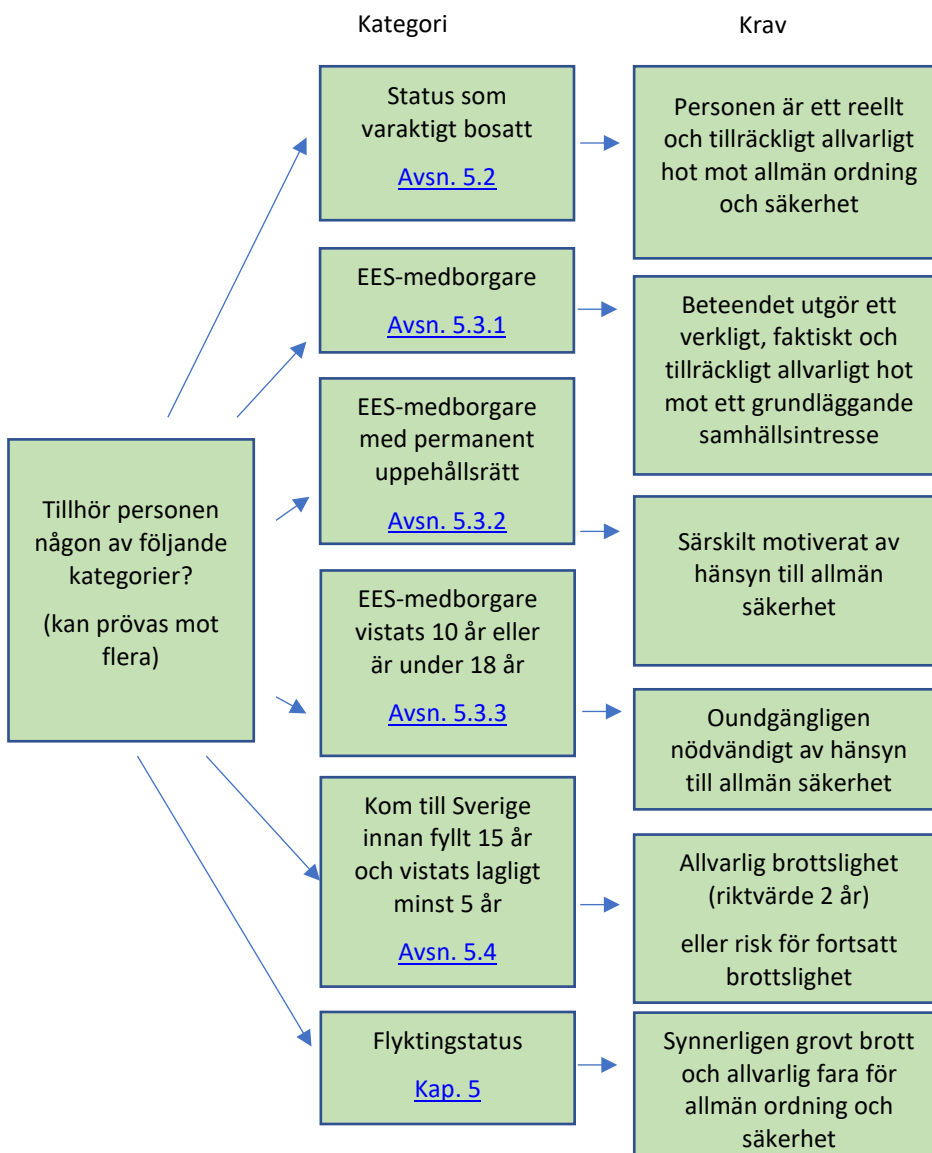
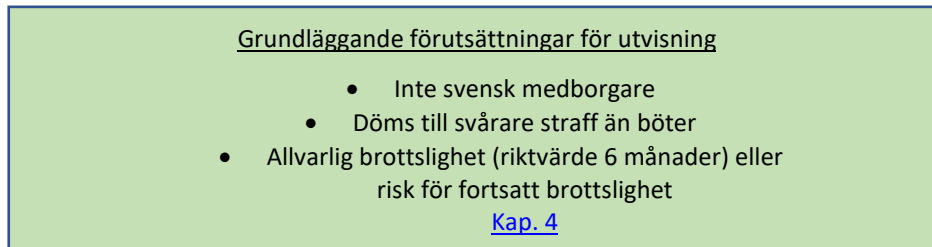
Innehållsförteckning

| | |
|---|----|
| Flödesschema | 4 |
| Sammanfattning | 5 |
| 1 2022 års nyheter | 7 |
| 2 Handläggningen i utvisningsärenden | 8 |
| 2.1 Misstänkt person är utlänning | 9 |
| 2.2 Tidigare lagföringar | 9 |
| 2.2.1 Utdrag från Sverige | 9 |
| 2.2.2 Utdrag från EU-länder rörande EU-medborgare (Ecris-utdrag) | 9 |
| 2.2.3 Utdrag från EU-länder rörande tredjelandsmedborgare | 10 |
| 2.2.4 Utdrag från länder utanför EU (IPO-uppgifter) | 10 |
| 2.2.5 Övrig information | 11 |
| 2.3 Underlag från Migrationsverket | 11 |
| 2.4 Yttrande från Migrationsverket angående verkställighetshinder | 12 |
| 2.5 Yttrande från socialnämnd om barn berörs | 12 |
| 2.6 Hantering av mängdbrott | 13 |
| 2.7 Yrkande om utvisning i stämningsansökan | 13 |
| 2.8 Häktade mål | 14 |
| 2.8.1 Gränspolisen | 15 |
| 3 Processuella bestämmelser | 16 |
| 3.1 Tingsrätten | 17 |
| 3.2 Hovrätten | 17 |
| 3.3 Strafföreläggande samt ändring av påföljd | 17 |
| 4 Grundläggande förutsättningar för utvisning | 19 |
| 4.1 Svårare straff än böter | 19 |
| 4.2 Risk för fortsatt brottslighet | 20 |
| 4.2.1 Dokumenterad tidigare brottslighet | 21 |
| 4.2.2 Utan dokumenterad tidigare brottslighet | 21 |
| 4.3 Brottets allvar – straffvärde och karaktär | 22 |
| 5 De särskilda kraven för utvisning av vissa kategorier av personer | 23 |
| 5.1 Allmänt om hur systemet är uppbyggt | 23 |
| 5.2 Varaktigt bosatta | 25 |

| | | |
|----------|---|----|
| 5.3 | EES-medborgare och därmed likställda | 26 |
| 5.3.1 | Utlänningens beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse | 27 |
| 5.3.2 | EES-medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige | 30 |
| 5.3.3 | EES-medborgare under 18 år eller som har vistats i Sverige i tio år | 32 |
| 5.4 | Utlänningar som kom till Sverige som unga | 33 |
| 5.4.1 | Straffvärde över två år | 34 |
| 5.4.2 | Brottslighetens karaktär | 34 |
| 5.4.3 | Återfall i brott | 34 |
| 5.4.4 | Anknytning | 35 |
| 5.4.5 | Hovrättsdomar sedan lagändringen | 35 |
| 5.5 | Flyktingar | 37 |
| 5.5.1 | Asylsökande | 39 |
| 5.5.2 | Alternativt skyddsbehövande | 39 |
| 6 | Anknytning till Sverige | 40 |
| 6.1 | Etablering i samhället | 42 |
| 6.2 | Betydelsen av att utlänningen har barn i Sverige | 42 |
| 6.3 | Övriga familjeförhållanden | 44 |
| 6.4 | Hovrättspraxis efter lagändringen | 44 |
| 6.5 | Avgöranden från Europadomstolen | 47 |
| 7 | Schengens informationssystem | 48 |
| 8 | Tiden för återreseförbud | 49 |
| 9 | Verkställighetshinder | 51 |
| 9.1 | Individuella och generella verkställighetshinder | 52 |
| 10 | Häktning efter dom | 54 |
| 11 | Unga lagöverträdare | 55 |
| Bilaga 1 | Definitioner | 56 |

Den här rättsliga vägledningen ersätter rättspromemorian (2019:5) Utvisning på grund av brott. De viktigaste nyheterna genom 2022 års lagändringar framgår av kapitel 1.

Flödesschema



Om kraven är uppfyllda bör ett utvisningsyrkande framställas om inte anknytning till Sverige ([kap. 6](#)) eller verkställighetshinder ([kap. 9](#)) gör att det framstår som osannolikt att yrkandet kommer att bifallas.

Sammanfattning

Den som döms för brott till ett strängare straff än böter får utvisas, förutsatt att den dömda **inte är svensk medborgare**. En grundläggande förutsättning är endera att omständigheterna sammantagna är sådana **den dömda kan antas fortsätta begå brott i landet** eller att **det enskilda brottet är tillräckligt allvarligt**. Den närmare innebörden av detta redovisas i [kapitel 4](#).

Vid bedömningen av utvisningsfrågan ska **utlänningens anknytning till Sverige** beaktas. Vissa förhållanden har därvid särskild vikt. Frågan behandlas i [kapitel 6](#).

Vid prövningen ska också beaktas om det föreligger **hinder att verkställa** ett utvisningsyrkande, se [kapitel 9](#).

För vissa kategorier av personer ställs det särskilda krav på brottets svårhet, återfallsrisk m.m. för att utvisning ska vara möjligt. Det handlar bland annat om flyktingar, personer som kom till Sverige som unga, EES-medborgare och varaktigt bosatta. Lagkraven och Utvecklingscentrums tolkning av dessa redovisas i [kapitel 5](#).

Samma grundförutsättningar avseende brottsligheten och återfallsrisken gäller för **unga lagöverträdare**. Det är först i bedömningen av de personliga förhållandena som hänsyn tas till utlänningens ungdom. Det bör aldrig komma ifråga att utvisa ett barn under 18 år som har sina föräldrar i Sverige.

Den stegvisa prövningen av förutsättningarna för utvisning på grund av brott framgår av ett **flödesschema**.

Åklagaren bör överväga frågan om utvisning så snart en utlänning är misstänkt i en utredning av någon dignitet. **Råd och annat stöd för åklagarens handläggning** återfinns i [kapitel 2](#). Där sägs bland annat:

- Åklagaren bör i ett tidigt skede inhämta registerutdrag från Sverige och andra länder efter behov.
- I många fall bör information inhämtas från Migrationsverket.
- Om den misstänkte har barn bör socialnämnden utreda hur barnet påverkats av en utvisning.
- Ytterst har domstolen ansvaret för att det finns underlag i dessa delar.
- I ärenden där utlänningen är frihetsberövad bör han eller hon i de inledande förhören tillfrågas om anknytningen till Sverige, om han eller hon anser sig tillhöra någon av de kategorier som beskrivs i [kapitel 5](#), om eventuella verkställighetshinder och om tidigare brottslighet.

- Vid en eventuell häktningsförhandling bör åklagaren uppmärksamma domstolen på behovet av underlag i utvisningsfrågan.
- Ett utvisningsyrkande bör regelmässigt framgå av stämningsansökan, även i de fall då yttranden i frågan om verkställighetshinder m.m. inte föreligger vid åtalet. Om det tillkommande materialet motiverar det bör yrkandet återkallas.

Som angetts i anslutning till innehållsförteckningen är den här rättsliga vägledningen i stora delar en överföring av texterna i rättspromemorian (2019:5) *Utvisning på grund av brott*. 2022 års ändringar av kapitel 8 a i utlänningslagen är inarbetade. De viktigaste nyheterna i den reformen framgår av [kapitel 1](#).

1 2022 års nyheter

Endast svenska medborgare har en grundlagsskyddad rätt att vistas i Sverige.¹ När en utlänning döms för brott av svensk domstol kan hon eller han under vissa förutsättningar utvisas från riket. Bestämmelserna om utvisning på grund av brott finns i utlänningslagen (2005:716).

Den 1 augusti 2022 gjordes stora förändringar i 8 a kap. som syftar till att skärpa reglerna om utvisning på grund av brott.² De största förändringarna är

- en sänkning av vid vilket straffvärde för ett enskilt brott utvisning kan komma i fråga, oavsett återfallsrisk, från ett år till sex månader
- förbudet mot utvisning av den som kom till Sverige före 15 års ålder och som bott här minst fem år tas bort
- ett beslut om utvisning ska inte längre påverka påföljden
- utvisningsmenet ska istället beaktas vid bestämmandet av återreseförbudets längd
- utlänningens faktiska anknytning till Sverige ska tillmätas större betydelse än vistelsetidens längd.

Kravet på synnerliga skäl för utvisning av utlänningar med permanent uppehållstillstånd sedan fyra år och för nordiska medborgare som bott i Sverige i två år har tagits bort.

Den här vägledningen behandlar bara förutsättningarna för utvisning på grund av brott. Reglerna om utvisning på andra grunder finns i 8 kap. utlänningslagen.

¹ 2 kap. 7 § regeringsformen.

² Prop. 2021/22:224.

2 Handläggningen i utvisningsärenden

- Åklagaren bör fundera över om utvisning på grund av brott kan vara aktuellt så snart åklagaren handlägger ett ärende där misstänkt person är utlänning.
- För att kunna göra en bedömning av utvisningsfrågan bör åklagaren i ett tidigt skede inhämta registerutdrag från Sverige och andra länder efter behov samt i många fall information från Migrationsverket.
- Blanketten "Begäran om yttrande från Migrationsverket" återfinns i Cåbra under Ny handling/Övriga/Begäran om yttrande från Migrationsverket.
- Om utlänningen har barn behöver barnets påverkan av ett eventuellt utvisningsbeslut utredas. Åklagaren har en möjlighet att inhämta ett yttrande från socialnämnden men ytterst är det domstolens ansvar.
- Vid hantering av mängdbrott finns ofta inte utrymme att inhämta yttranden från Migrationsverket. Om det finns risk för fortsatt brottslighet bör utgångspunkten vara att åklagaren yrkar utvisning.
- Ett yrkande om utvisning bör framställas i stämningsansökan. Åklagaren bör så långt som möjligt undvika att framställa ett utvisningsyrkande under huvudförhandlingen.
- I ärenden med en frihetsberövad person bör åklagaren under häktningsförhandlingen uppmärksamma rätten på att frågan om utvisning kan bli aktuell och begära att rätten inhämtar yttrande från Migrationsverket och eventuellt yttrande från socialnämnden.
- Åklagaren bör ge direktiv till polisen att i de inledande förhören med en frihetsberövad utlänning ställa frågor om utlänningens levnadsförhållanden och anknytning till Sverige och hemlandet, eventuella verkställighetshinder vid en utvisning och eventuell tidigare brottslighet.
- Om de grundläggande förutsättningarna för utvisning är uppfyllda utifrån straffvärde eller återfall och utifrån vilken kategori utlänningen tillhör (se [kapitel 5](#)) så bör ett utvisningsyrkande framställas om inte anknytning eller verkställighetshinder gör att det framstår som osannolikt att yrkandet kommer att bifallas.

2.1 Misstänkt person är utlänning

I förarbetena har betonats att det är av vikt att frågan om utvisning uppmärksammas så tidigt som möjligt under brottmålsprocessen.³ Så snart åklagaren leder en förundersökning eller får ett redovisat förundersökningsprotokoll som avser brott som leder till svårare påföljd än böter och där misstänkt är utlänning, bör således åklagaren fundera över om utvisning på grund av brott kan vara aktuellt. Därigenom ges möjlighet att grundligt utreda förutsättningarna för utvisning och eventuella verkställighetshinder.

För att kunna göra en bedömning av utvisningsfrågan bör åklagaren i ett tidigt skede inhämta registerutdrag samt information från Migrationsverket, om det inte bedöms vara onödigt. I ärenden där den misstänkte är frihetsberövad och vid hantering av mängdbrott finns inte samma tid att avvakta underlag från Migrationsverket innan åtal väcks med yrkande om utvisning.

Det är också viktigt att i ett tidigt förhör med utlänningen ställa frågor kring om den anser sig tillhöra någon av de kategorier som beskrivs i [kapitel 5](#), vilken anknytning den har till Sverige och om den har underåriga barn som den har kontakt med, så att rätt utredning hämtas in.

2.2 Tidigare lagföringar

2.2.1 Utdrag från Sverige

Regelmässigt bör åklagaren kontrollera belastningsregistret i Cåbra för att se om utlänningen tidigare har lagförts för brott i Sverige.

2.2.2 Utdrag från EU-länder rörande EU-medborgare (Ecris-utdrag)

Om en EU-medborgare eller en medborgare i Storbritannien blir aktuell i en brottsutredning i Sverige kan ett EU-registerutdrag (Ecris-utdrag) inhämtas för att få information om hon eller han dömts för brott i andra medlemsstater. Varje medlemsstat är ansvarig för att ha uppgifter om brottmålsdomar mot sina egna medborgare, både domar meddelade i det egna landet och domar från andra EU-länder.

Ecris-utdrag inhämtas efter direktiv av åklagaren av polisen. Polismyndigheten har tagit fram en särskild blankett för att beställa Ecris-utdrag.⁴ Det kan ta upp till tio dagar innan det ges svar på en förfrågan, varför en begäran bör göras så snart som möjligt.

³ Prop. 1993/94:159 s. 21.

⁴ Finns på Rånet under fliken Rättsligt, Övergripande ämnesområden, Internationellt rättsligt samarbete, Ecris-kriminalregisterutdrag.

Det finns inte alltid behov av en Ecris-begäran. Om förfrågan avser en EU-medborgare förekommer det att polisen gör en s.k. riktad förfrågan till landet ifråga (medborgarskapslandet).

Om ett Ecris-utdrag eller ett svar från ett enskilt EU-land visar att utlänningen är dömd i ett annat EU-land kan det behövas en europeisk utredningsorder för att få ut själva domen, om inte landet självmant lämnar ut domen utan användningsförbehåll.

2.2.3 Utdrag från EU-länder rörande tredjelandsmedborgare

Det finns nu ett centraliserat system för att inom EU utbyta uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer.⁵ Även sådana uppgifter framgår av ett Ecris-utdrag.

2.2.4 Utdrag från länder utanför EU (IPO-uppgifter)

Information om huruvida utlänningen dömts för brott i länder utanför EU kan erhållas på olika sätt. Under utredningen sker detta enklast genom att utredaren kontaktar Nationella operativa avdelningen (Noa), enheten för internationellt polissamarbete (IPO) som har upparbetade kanaler med Interpol i många länder, där information kan fås relativt skyndsamt. IPO kan också ha underrättelseinformation angående den misstänkta utlänningen som kan indikera i vilka länder utlänningen har begått brott.

De svar som IPO erhåller på frågan om en viss person förekommer i ett annat lands brottsregister är regelmässigt försedda med någon form av reservation rörande hur informationen får användas. Det är exempelvis vanligt att det anges att informationen inte får användas i ett rättsligt förfarande utan att landet som har lämnat ut informationen först tillfrågas om detta. Ofta möter det inga problem att få ett sådant medgivande. För att skynda på processen bör redan i begäran till IPO anges att informationen är avsedd att användas i domstol. Lämnas inget sådant medgivande, får informationen inte användas. Däremot finns en möjlighet att i förhör med utlänningen under förundersökningen ställa frågor om eventuell tidigare brottslighet.

Finns inga upparbetade kanaler eller inget bemyndigande för polisen i andra länder att lämna ut uppgifterna till att användas i ett rättsligt förfarande, krävs en begäran om rättslig hjälp från det land som meddelat domen.⁶ När det är fråga om utvisning på grund av mindre allvarlig brottslighet, torde det ytterst sällan bli aktuellt att inleda ett sådant förfarande.

⁵ EU-förordning 2019/816 samt lag (2022:733) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om Ecris-TCN.

⁶ Se [RåV 2022:9](#) Internationell rättslig hjälp i brottmål för närmare vägledning.

2.2.5 Övrig information

Finns misstankar om att utlänningen ingår i en yrkesmässigt kriminell liga som begår brott i fler länder inom Europa, kan det finnas uppgifter rörande detta hos Europol. Även i detta fall bör utredaren i första hand kontakta IPO. Åklagaren kan också vända sig till Migrationsverket, som ofta har tillgång till värdefull information rörande personer som reser mellan olika EU-stater i syfte att begå brott.

2.3 Underlag från Migrationsverket

För att kunna ta ställning till om ett utvisningsyrkande ska framställas, behöver åklagaren ha kunskap om vilken status som utlänningen har, dvs. under vilka förutsättningar hon eller han befinner sig i Sverige. Även andra omständigheter påverkar bedömningen, till exempel om ett utvisningsbeslut skulle kunna verkställas eller inte. Migrationsverket kan svara på många av dessa frågor i ett snabbyttrande.

För att underlätta för åklagaren i kontakten med Migrationsverket finns det en blankett för detta ändamål. Blanketten "Begäran om yttrande från Migrationsverket" återfinns i Cåbra under Skapa ny handling/Övriga. Den fylls i digitalt av åklagaren och bör skickas till Migrationsverket via e-post så snart det bedöms att en förundersökning – oavsett om den avser ett ärende med en frihetsberövad person eller inte – rörande en utlänning kan komma att leda till åtal, om det inte bedöms vara onödigt. Exempel på situationer när det kan anses onödigt kan vara om personen är under 18 år och har sina föräldrar i Sverige eller om personen uppenbart saknar anknytning till Sverige.

De uppgifter som efterfrågas på blanketten är av det slag som Migrationsverket kan besvara omedelbart. Migrationsverket lämnar svar per e-post regelmässigt inom någon arbetsdag. Hanteringen ska inte medföra att åklagarens beslut i ärendet fördröjs.

Exempel på information som kan erhållas från Migrationsverket:

- om utlänningen är okänd för Migrationsverket
- utlänningens status (flykting, uppehållstillstånd etc.)
- om utlänningen befinner sig i Sverige legalt eller illegalt
- information angående utlänningens identitet
- utlänningens vistelsetid i Sverige
- utlänningens familjemedlemmar
- om utlänningen är registrerad i Schengens informationssystem (SIS).

Migrationsverket har inte regelmässigt tillgång till uppgifter om en utlänning dömts för brottslighet i andra länder, annat än om utlänningen själv lämnat sådana uppgifter.

2.4 Yttrande från Migrationsverket angående verkställighetshinder

Om det kan antas att hinder mot verkställighet av en utvisning föreligger ska domstolen inhämta ett yttrande från Migrationsverket.⁷

En tidigt igångsatt och färdigställd utredning rörande verkställighetshinder kan förkorta häktningstiden mellan åtal och huvudförhandling för den tilltalade, varför åklagaren bör se till att det redan i de inledande förhören med utlänningen ställs frågor angående vad som skulle hända om hon eller han återvände till sitt hemland. Se även [avsnitt 2.8](#).

Även i mål där misstänkt inte är frihetsberövad finns det fördelar med att åklagaren till domstolen initierar ett yttrande, främst i syfte att undvika situationer där utlänningen först några dagar före huvudförhandlingen eller under själva huvudförhandlingen gör gällande att verkställighetshinder föreligger.

Läs mer om verkställighetshinder i [kapitel 9](#).

2.5 Yttrande från socialnämnd om barn berörs

Om utlänningen har barn behöver barnets påverkan av ett eventuellt utvisningsbeslut utredas.⁸

Socialnämnderna har en skyldighet att bistå åklagaren och rätten med upplysningar huruvida utlänningen har barn i Sverige, om barnens behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas om utlänningen utvisades.⁹ Upplysningar om utlänningens familjeförhållanden kan också införskaffas genom personutredningen från Kriminalvården och genom yttrande från Migrationsverket.¹⁰

Åklagaren har således en möjlighet att inhämta ett yttrande från socialnämnden. I stämningsansökan kan även åklagaren uppmärksamma domstolen på behovet av utredning. Högsta domstolen har i NJA 2006 s. 40 uttalat att det

⁷ 7 kap. 10 § utlänningsförordningen.

⁸ 8 a kap. 2 § utlänningslagen.

⁹ 6 § andra stycket lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål.

¹⁰ 7 kap. 10 § utlänningsförordningen.

ytterst är domstolen som har den särskilda utredningsskyldigheten i utvisningsärenden som berör barn.

En socialnämnd kan behöva åtskilliga veckor på sig för att utföra en utredning, varför en sådan alltid bör vara påbörjad när åtal väcks i häktade mål. Utredningen inhämtas som regel av domstolen, men för att säkerställa att ett tillräckligt underlag hinner införskaffas, bör åklagaren så tidigt som möjligt initiera en sådan utredning. Åklagaren bör i vart fall under häktningsförhandlingen göra rätten uppmärksam på att ett yrkande om utvisning kan komma att framställas. Mot denna bakgrund bör åklagaren se till att den misstänkta utlänningen redan under de inledande förhören tillfrågas om sin anknytning till Sverige.

Se mer under [avsnitt 6.2](#).

2.6 Hantering av mängdbrott

Vid hantering av mängdbrott finns det ofta inte utrymme att inhämta och invänta Migrationsverkets yttrande innan åtal väcks. Eftersom den aktuella brottsligheten vid mängdhantering oftast är av mindre allvarligt slag, kommer grunden för ett utvisningsyrkande mestadels att utgöras av risk för fortsatt brottslighet.

Är brottet på fängelsenivå bör utgångspunkten för de åklagare som arbetar med mängdhantering vara att yrka utvisning:

- om det är känt att utlänningen tidigare är dömd för brott i Sverige eller utomlands
- om brottet/brotten har begåtts kort tid efter ankomsten till Sverige
- om brottsligheten tyder på en yrkesmässig verksamhet.

Om ärendet avgörs vid en kombinerad häktnings- och huvudförhandling kommer underlaget i utvisningsfrågan ofta att vara begränsat till registerutdrag och den tilltalades egna uppgifter från förhör. Om det visar sig vid förhandlingen att ytterligare underlag krävs, till exempel yttrande från Migrationsverket, är det ofta lämpligt att föreslå en fortsatt huvudförhandling.

2.7 Yrkande om utvisning i stämningsansökan

Ett yrkande om utvisning bör framställas i stämningsansökan.

Under brottmålsprocessen har åklagaren en viktig roll för att tillförsäkra att mänskliga rättigheter iaktas och att skyddet mot otillbörlig myndighetsut-

övning upprätthålls. Den enskildes rättssäkerhetsintressen ska tas tillvara.¹¹ Att riskera att utvisas från Sverige kan av många utlänningar upplevas som den allvarligaste konsekvensen av brottet. Utlänningen bör få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sin inställning till utvisningsyrkandet och även kunna åberopa egen bevisning i denna del.¹² Åklagaren bör även vara medveten om att rätten i många fall inte kan ta ställning till ett utvisningsyrkande som framförs först vid huvudförhandlingen utan tillgång till utredningar om den tilltalades personliga förhållanden, om varför personen befinner sig i riket och om förekomsten av eventuella verkställighetshinder.

I förarbetena har anförts att under alla förhållanden bör åklagarens ställningstagande till utvisningsfrågan framgå av stämningsansökan. Genom ett sådant förfarande ges den tilltalade möjlighet att utveckla sin talan angående frågan om utvisning och att lägga fram den utredning som hon eller han vill åberopa till stöd för sin inställning.¹³

Även om det i sammanhanget ska erinras om att det finns en möjlighet för rätten att vid särskilda skäl besluta om fortsatt huvudförhandling¹⁴ för att kunna inhämta ett yttrande från Migrationsverket, är rekommendationen från Utvecklingscentrum att åklagaren så långt som möjligt bör undvika att framställa ett utvisningsyrkande först under huvudförhandlingen.

Något formellt hinder mot ett så sent framställt yrkande finns dock inte. Om åklagaren exempelvis av förbiseende missat att vid åtal yrka utvisning av en tredjelandsmedborgare utan anknytning till Sverige och det varken föreligger generella eller individuella verkställighetshinder, kan åklagaren framställa utvisningsyrkandet under huvudförhandlingen.

2.8 Häktade mål

I ärenden med en frihetsberövad person bör åklagaren under häktningsförhandlingen uppmärksamma rätten på att frågan om utvisning kan bli aktuell och begära att rätten inhämtar ett yttrande från Migrationsverket, om det inte bedöms onödigt, samt yttrande från socialnämnden om utlänningen har barn i Sverige.

Åklagaren bör ge direktiv till utredaren att redan i de inledande förhören med utlänningen ställa frågor om dennes anknytning till Sverige, om den anser sig tillhöra någon av de kategorier som beskrivs i [kapitel 5](#), eventuella verkställighetshinder vid en utvisning och eventuell tidigare brottslighet.

¹¹ Se närmare RättsPM 2012:5 Artikel 6 i Europakonventionen.

¹² Jfr artikel 6 i Europakonventionen.

¹³ Prop. 1993/94:159 s. 21.

¹⁴ 46 kap. 11 § tredje stycket rättegångsbalken.

2.8.1 Gränspolisen

Har åklagaren kännedom om att beslut finns om att utlänningen ska avvisas eller utvisas från landet och bedömer att det finns risk för att häktningsbeslutet hävs efter huvudförhandlingen, bör gränspolisen underrättas om datum för huvudförhandling. Detta kan lämpligen ske genom direktiv till utredaren.

3 Processuella bestämmelser

- Utvisning utgör en särskild rättsverkan av brottet.
- Utvisning på grund av brott beslutas av den domstol som handlägger brottmålet. Tingsrätten kan ta upp utvisningsfrågan ex officio.
- Om en åklagare är missnöjd med tingsrättens beslut angående utvisning måste åklagaren överklaga domen. Vid fall när åklagaren klagat till den tilltalades nackdel kan åklagaren framställa ett utvisningsyrkande först i hovrätten.
- Vid strafföreläggande med villkorlig dom kan inte utvisning användas.

Utvisning är inte en brottspåföljd utan utgör en särskild rättsverkan av brottet.¹⁵ Utvisningsregeln har en fakultativ utformning, alltså att domstolen under angivna förutsättningar får utvisa en utlänning på grund av brott. Det är dock givet att det åligger domstolen att besluta om utvisning om det föreligger förutsättningar för det. På samma sätt är det naturligtvis en skyldighet för åklagaren att i motsvarande situation framställa ett utvisningsyrkande.

Ett lagakraftvunnet beslut om utvisning på grund av brott kan under vissa premisser upphävas av en migrationsdomstol¹⁶ och omfattas även av bestämmelserna om nåd.¹⁷

Det kan förekomma att en person redan omfattas av ett utvisningsbeslut som fattats i en administrativ process enligt 8 kap. utlänningslagen. Enligt Utvecklingscentrums bedömning bör åklagaren ändå yrka utvisning i brottmålet, om övriga förutsättningar är uppfyllda.¹⁸ Ett administrativt beslut om utvisning preskriberas normalt efter fyra år och den vanligaste tiden för återreseförbud är två år.¹⁹ Ett beslut om utvisning på grund av brott kombineras alltid med ett återreseförbud om minst fem år som börjar löpa när beslutet verkställts, det vill säga först efter avtjänat straff, och har därför längre giltighetstid.²⁰

¹⁵ Detta fastslogs i utformningen av 1980 års utlänningslag, prop. 1979/80:96 s. 121.

¹⁶ 12 kap. 16 b–d §§ utlänningslagen.

¹⁷ 12 kap. 9 § regeringsformen.

¹⁸ Ett administrativt utvisningsbeslut hindrar alltså inte ett brottmålsbeslut om utvisning, och vice versa, se bl.a. MIG 2020:18.

¹⁹ 12 kap. 22 § utlänningslagen och Sandesjö & Wikrén, Utlänningslagen med kommentarer (2022, version 13, JUNO), under kommentaren till 8 kap. 24 §.

²⁰ 8 a kap. 11 och 12 §§ utlänningslagen.

3.1 Tingsrätten

Utvisning på grund av brott beslutas av den domstol som handlägger brottmålet.²¹

Yrkandet om utvisning framställs i stämningsansökan.²² Om det kan antas att det finns hinder mot verkställighet av en utvisning ska domstolen inhämta yttrande från Migrationsverket.²³ Migrationsverket avger yttrande på grundval av sin kännedom om landet i fråga och situationen där samt de uppgifter om utlänningen som Migrationsverket har.

Åklagaren är i och för sig oförhindrad att framställa yrkandet muntligen först under huvudförhandlingen, men mot detta finns flera betänkligheter. Se närmare under [avsnitt 2.7](#).

Tingsrätten kan även ta upp frågan om utvisning ex officio.²⁴ Så sker dock sällan i praktiken.

3.2 Hovrätten

Hovrätten får, i enlighet med reglerna om reformatio in pejus, förlänga tiden för utvisning endast om åklagaren klagat till den tilltalades nackdel.²⁵ Om en åklagare är missnöjd med tingsrättens beslut angående utvisning och anser att utvisning bör ske eller att tiden för återreseförbud bör vara längre måste alltså åklagaren överklaga domen.

Har åklagaren klagat till den tilltalades nackdel får hovrätten besluta om utvisning även om åklagaren inte klagat i utvisningsdelen och även om frågan om utvisning inte prövats i tingsrätten.²⁶ Åklagaren kan således i denna situation framställa ett utvisningsyrkande först i hovrätten. Hovrätten är även oförhindrad att i detta fall ta upp frågan om utvisning ex officio. Så sker dock inte i praktiken.

3.3 Strafföreläggande samt ändring av påföljd

Eftersom det endast är domstol som får besluta om utvisning, bör åklagare vara uppmärksam på att detta i viss mån kan begränsa möjligheten att an-

²¹ 8 a kap. 8 § utlänningslagen.

²² I Cåbrarutinen under kategorin Annan talan, Talan om utvisning.

²³ 7 kap. 10 § utlänningsförordningen.

²⁴ I Straffprocessutredningen (SOU 2013:17 s. 262) föreslogs att detta inte längre skulle vara möjligt, men någon lagändring har inte skett.

²⁵ 51 kap. 25 a § rättegångsbalken.

²⁶ NJA 1996 s. 149.

vända sig av strafförelägganden med villkorlig dom som påföljd när det gäller utlänningar.

I 8 a kap. 9 § utlänningslagen finns även en bestämmelse om beslut om utvisning vid ändring av påföljd enligt 34 kap. brottbalken. När en domstol med stöd av 34 kap. brottbalken beslutar att ändra en påföljd som en utlänning har dömts till utöver utvisning, får domstolen även meddela det beslut om utvisningen som förändringen av påföljden ger anledning till. Eftersom det numera är sällsynt med konsumtionsdomar kommer denna bestämmelse troligen inte att tillämpas så ofta.

4 Grundläggande förutsättningar för utvisning

- En grundförutsättning för utvisning är att utlänningen döms till ett svårare straff än böter. Därutöver krävs risk för fortsatt brottslighet eller att brottsligheten är så allvarlig att utlänningen inte bör få stanna i Sverige.
- För risk för fortsatt brottslighet förutsätts i normalfallet att utlänningen lagförts för brott vid minst ett tidigare tillfälle i Sverige eller utomlands. Omständigheterna vid brottsligheten kan också vara sådana att det är befogat att utgå från en återfallsrisk.
- För att brottets allvar ska föranleda utvisning krävs ett straffvärde som motsvarar sex månaders fängelse eller att brottet annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna i Sverige.

Lagen uppställer några grundläggande förutsättningar för att frågan om utvisning på grund av brott över huvud taget ska vara aktuellt. De framgår av första stycket av 8 a kap. 1 § utlänningslagen och som lyder:

En utlänning får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för brott till en strängare påföljd än böter, eller om en domstol undanröjer en villkorlig dom eller skyddstillsyn som utlänningen har dömts till och dömer till en annan påföljd, och

1. gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet, eller
2. brottet har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst sex månader eller som annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige (*SFS 2022:1015*)

Det här kapitlet ägnas åt vad som närmare avses med detta.

4.1 Svårare straff än böter

En grundläggande förutsättning för att aktualisera utvisningsfrågan är att utlänningen döms till ett svårare straff än böter.

Rättspsykiatrisk vård anses vara ett svårare straff än böter. Att brottet begåtts under inverkan av en allvarlig psykisk störning påverkar inte bedömningen av utvisning enligt utlänningslagen. Av 36 kap. 13 § brottsbalken framgår dock att om brott begåtts av en person som handlat under påverkan av en allvarlig

psykisk störning får rätten besluta om särskild rättsverkan endast om och i den mån det med hänsyn till hans psykiska tillstånd, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan anses skäligt. Den gäller vid sidan av reglerna i utlänningslagen, och kan utgöra hinder mot att utvisa en sådan person.²⁷ Ett utvisningsyrkande bör oftast framställas om övriga krav är uppfyllda. Under förundersökningen är det lämpligt att uppmärksamma rätten på frågan om utvisning, så att även den frågan blir belyst i den personalia som tas in.

När det är fråga om en påföljd som kan aktualiseras både när brottet ligger på fängelsenivå och på bötesnivå, till exempel ungdomsvård, ska påföljden anses strängare än böter endast när den påföljd som skulle ha valts om inte vårdpåföljden stått till buds är av sådan svårhet att den inte kan stanna vid böter.²⁸ Det betyder alltså att straffmättningsvärdet ska vara på fängelsenivå.

Även i de fall då domstolen undanröjer en tidigare ådömd villkorlig dom eller skyddstillsyn och dömer till annan påföljd kan åklagaren framställa ett utvisningsyrkande.²⁹

4.2 Risk för fortsatt brottslighet

Vid prövning av om gärningen och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att utläningen kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet ska bedömningen baseras på karaktären av den aktuella brottsligheten, och på vad som är känt om utläningens tidigare uppförande och nuvarande förhållanden.³⁰

Bedömningen av risken för fortsatt brottslighet är densamma som före den 1 augusti 2022, så tidigare praxis är alltjämt vägledande.

Utvisning kan bli aktuell vid seriebrottslighet av mindre allvarligt slag, exempelvis upprepade olovliga körningar, trafiknykterhetsbrott eller ringa stölder när flera brott är uppe till prövning samtidigt, men bara under förutsättning att påföljden inte stannar vid böter.³¹ En tidigare bötesdom kan dock, vid en senare lagföring, få betydelse för bedömningen av risken för fortsatt brottslighet.

²⁷ Se Sandesjö & Wikrén, Utlänningslagen med kommentarer (2022, version 13, JUNO), till 8 a kap. 1 § under rubriken Utvisning – särskild rättsverkan.

²⁸ Prop. 2021/22:224 s. 123.

²⁹ Se även 8 a kap. 9 § utlänningslagen.

³⁰ Prop. 1993/94:159 s. 12 och s. 33 samt prop. 2021/22:224 s. 32.

³¹ Prop. 1993/94:159 s. 12.

4.2.1 Dokumenterad tidigare brottslighet

I normalfallet krävs att det av registerutdrag, tidigare domar, godkända strafförelägganden, åtalsunderlåtelse eller på annat sätt framgår att utlänningen lagförts för brott vid minst ett tidigare tillfälle, i Sverige eller utomlands.³²

Den tidigare brottsligheten behöver inte vara likartad som den aktuella. Det är tillräckligt att utlänningen visat sig vara brottsbenägen i allmänhet.³³

Se närmare i [avsnitt 2.2](#) angående tidigare lagföringar.

4.2.2 Utan dokumenterad tidigare brottslighet

Risk för fortsatt brottslighet kan också anses föreligga även utan att detta finns dokumenterat, när omständigheterna vid brottsligheten är sådana att det är befogat att utgå från en återfallsrisk.

Brottslighetens planering och tillvägagångssätt kan visa på förslagenhet och en risk för återfall i brott. Exempel på en sådan brottslighet, som tyder på en yrkesmässig verksamhet som begås i större omfattning, är fickstöld. Fickstöld kan dock inte regelmässigt anses utgöra ett brott som tyder på risk för fortsatt brottslighet. Om endast en gärning föreligger till bedömning kan fickstöld, liksom alla andra brott, vara en engångsföreteelse.³⁴

Andra exempel på situationer då återfallsrisk skulle kunna föreligga är

- då utlänningen vistas illegalt i Sverige och lever under oordnade ekonomiska och sociala förhållanden och har begått tillgreppsbrott i en situation där denne helt saknat medel för sitt uppehälle³⁵
- då domen omfattar flera brott³⁶
- om det hos utlänningen påträffats gods som tagits i förvar enligt lagen om visst stöldgods m.m.³⁷
- om utlänningen begått brott strax efter, eller i samband med, ankomsten till Sverige³⁸
- om utlänningen begått flera våldsbrott mot närstående³⁹
- om brottsligheten är hedersrelaterad.⁴⁰

³² Prop. 1993/94:159 s. 12 samt prop. 2021/22:224 s. 32.

³³ Prop. 1993/94:159 s. 12.

³⁴ Prop. 1993/94:159 s. 12 och NJA 1979 s. 153.

³⁵ NJA 1990 s. 293 (återfallsrisk) och NJA 1997 s. 266 (inte tillräcklig återfallsrisk) samt prop. 2021/22:224 s. 32.

³⁶ NJA 2006 s. 375 och NJA 2007 s. 533 samt prop. 2021/22:224 s. 32.

³⁷ NJA 2006 s. 375.

³⁸ Prop. 2021/22:224 s. 32.

³⁹ NJA 2019 s. 544.

⁴⁰ Prop. 2021/22:224 s. 32.

4.3 Brottets allvar – straffvärde och karaktär

Om en utlänning har begått ett allvarligt brott behöver det inte slås fast att det finns risk för fortsatt brottslighet för att utvisning ska få ske. Det är då istället brottets svårhetsgrad som avgör om utvisning kan komma i fråga.

Möjligheten att utvisa oberoende av återfallsrisk relateras till brottets straffvärde. Straffvärdebedömningen enligt 29 kap. 1–3 §§ brottsbalken är att skilja från straffmätningen enligt 29 kap. 4–7 §§ brottsbalken (det som ofta kallas straffmättningsvärde). Av lagtexten framgår att en utlänning får utvisas om straffvärdet motsvarar fängelse minst sex månader. Observera att med straffvärde för brottet avses straffvärdet för ett enda brott, inte det samlade straffvärdet för flera brott.

Straffvärdegränsen är tänkt att vara en allmän riktlinje. Den är alltså inte absolut. Gränsen kan underskridas när brottets karaktär ger skäl till det, till exempel angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller när brottet anarns utgjort en påtaglig integritetskränkning. Följande exempel ges i förarbetena⁴¹, nämligen om gärningen

- varit oprovocerad
- utövats i nära relation
- riktat sig mot någon i skyddslös ställning, till exempel en äldre person eller ett barn
- haft ett hedersmotiv
- haft som motiv att kränka någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet
- riktat sig mot rättsordningen eller ett annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse, såsom mened, övergrepp i rättsak eller sabotage mot blåljusverksamhet.

Om straffvärdet för det aktuella brottet ligger långt under straffvärdegränsen kan det som regel knappast anses vara av sådan karaktär att det i sig motiverar utvisning. Om straffvärdet å andra sidan ligger nära sex månader, och brottet har varit av sådant slag eller innefattat sådana moment som beskrivits ovan, bör utvisning normalt kunna komma i fråga.⁴²

⁴¹ Prop. 2021/22:224 s. 124.

⁴² Prop. 2021/22:224 s. 124.

5 De särskilda kraven för utvisning av vissa kategorier av personer

Vissa kategorier av utlänningar har ett starkare skydd mot utvisning än vad som gäller för den som inte tillhör någon av nedanstående kategorier. I successivt ökande grad skyddas mot utvisning

1. den som har ställning som varaktigt bosatt
2. EES-medborgare och deras närstående
3. EES-medborgare med permanent uppehållsrätt
4. EES-medborgare som bott i Sverige i tio år eller som är under 18 år
5. den som kom till Sverige före 15 års ålder och som vistats här i fem år
6. flyktingar.

Det bör inte komma ifråga att utvisa ett barn under 18 år som har båda sina föräldrar här i landet.

Innebörden av det starkare skyddet är framför allt att "tröskeln" för att på grund av brottsligheten aktualisera utvisningsfrågan är högre än annars. Så medan det – som framgått av [kapitel 4](#) – normalt krävs ett brott med sex månaders straffvärde eller en underbyggd återfallsrisk, krävs det för de nu aktuella personkategorierna en än mer allvarlig brottslighet.

Enbart sett till brottslighetens straffvärde krävs det minst två år för att kunna utvisa en person ur kategori 5. Där, liksom i övriga kategorier, är det dock en samlad bedömning av fler aspekter än bara straffvärdet som ska göras. Dessa aspekter diskuteras i det här kapitlet.

5.1 Allmänt om hur systemet är uppbyggt

För vissa personkategorier gäller särskilda regler för utvisning. Ofta bygger reglerna på tvingande internationella regelverk såsom EU-direktiv⁴³ och Genèvekonventionen⁴⁴, vilket gör att det blir ett spretigt regelverk med

⁴³ Rörlighetsdirektivet 2004/38/EG och direktivet om varaktigt bosatta 2003/109/EG.

⁴⁴ 1951 års flyktingkonvention.

många olika begrepp vars innebörd inte fullt ut bestäms av svensk praxis. Följande lista är en rangordning utifrån hur svårt det är att utvisa olika personkategorier, med svårast sist. När det gäller de som kom till Sverige som unga är det inte alldeles klart var de ska placeras jämfört med de olika kategorierna för EES-medborgare, eftersom man där ska bedöma personens beteende medan det för de som kom till Sverige som unga finns ett angivet straffvärde.

1. Personer som av Migrationsverket fått ställning som **varaktigt bosatta**. Det krävs då att personen utgör ett "reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet" för att utvisning ska få ske. Enligt förarbetena är det tänkt att varaktigt bosatta ska kunna utvisas på något mindre allvarliga grunder än EES-medborgare, i övrigt hänvisas till att uttrycket får utvecklas i rättstillämpningen och av EU-domstolen. Någon praxis finns således ännu inte på vad detta uttryck betyder. Se närmare [avsnitt 5.2](#).

2. **EES-medborgare**, deras närstående, vissa medborgare i Storbritannien och deras närstående (hädanefter används förenklat uttrycket EES-medborgare för denna grupp). De får utvisas endast om deras "beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse". I praxis har varken stöld till relativt lågt värde eller smugglingsbrott, trots återfall, bedömts vara tillräckligt. Se närmare [avsnitt 5.3.1](#).

3. **EES-medborgare med permanent uppehållsrätt**. De får utvisas endast om det är "särskilt motiverat av hänsyn till allmän ordning och säkerhet". Det betyder enligt förarbetena samma sak som tidigare begrepp "synnerliga skäl". Här avses brottslighet av allvarlig art och med högt straffvärde, till exempel allvarliga brott mot person såsom mord och dråp, organiserad brottslighet eller brott med stora skadeeffekter, till exempel grovt narkotikabrott. Se närmare [avsnitt 5.3.2](#).

4. **EES-medborgare som bott i Sverige i tio år eller som är under 18 år**. De får utvisas endast om det är "oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet". Exempel på brott som setts som tillräckligt allvarliga är mord och grov våldtäkt mot barn. Se närmare [avsnitt 5.3.3](#).

5. **Personer som kom till Sverige innan de fyllt 15 år och som varit lagligt bosatta här i minst fem år**. De får utvisas endast om brottsligheten de döms för har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst två år eller om brotten är av sådan karaktär att personen inte bör få stanna i Sverige eller om de har återfallit i brott på ett sådant sätt att de inte bör få stanna i Sverige. För den här personkategorin har det tidigare funnits ett förbud mot utvisning, vilket gör att praxis från Högsta domstolen saknas. Se närmare [avsnitt 5.4](#).

6. **Flyktingar**. De får utvisas endast om det gäller ett "synnerligen grovt brott och allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet". I praxis har grovt narkotikabrott inte ansetts som ett tillräckligt grovt brott, däremot försök till dråp

där det var en ren tillfällighet att målsäganden inte fick livshotande skador. Se närmare [avsnitt 5.5](#).

Om en person omfattas av flera regelverk, tex en EES-medborgare som kom till Sverige innan denne fyllt 15 år och som bott här i fem år, ska utvisningsfrågan prövas mot båda regelverken.

Om det konstaterats att de grundläggande förutsättningarna för utvisning är uppfyllda enligt ovan ska det alltid göras en bedömning av utlänningens anknytning till Sverige. Formuleringarna för vad man ska ta hänsyn till är lite olika för olika kategorier, och överensstämmer inte fullt ut med formuleringen i 8 a kap. 2 § utlänningslagen. Som åklagare kan man enligt Utvecklingscentrums bedömning utgå från att anknytningsbegreppen i allt väsentligt sammanfaller; se mer om anknytning i [kapitel 6](#).

5.2 Varaktigt bosatta

En utlänning som har varit lagligen bosatt i Sverige sedan minst fem år kan hos Migrationsverket ansöka om att få ställning som varaktigt bosatt.⁴⁵ Det framgår av Migrationsverkets yttrande om man har en sådan ställning. Man åtnjuter då ett särskilt skydd mot utvisning och får utvisas endast om man utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet.⁴⁶ Det är alltså inte tillräckligt att man bott i Sverige i fem år, man måste ha fått ett beslut från Migrationsverket.

Begreppet ”reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet” är ett unionsrättsligt uttryck och ska ges den innebörd som följer av unionsrätten. Den närmare innebörden får utvecklas i rättspraxis och ytterst av EU-domstolen. Av förarbetena framgår att det finns skäl att utgå från att en varaktigt bosatt kan utvisas på något mindre allvarlig grund än vad som krävs för att utvisa en EES-medborgare.⁴⁷ Före lagändringen den 1 augusti 2022 krävdes synnerliga skäl för att utvisa personer i denna kategori, vilket innebar betydligt högre krav på brottens allvar. Tidigare praxis kan alltså inte användas.

Vid bedömningen av om en utlänning med ställning som varaktigt bosatt ska utvisas ska hänsyn tas till hur länge utlänningen varit bosatt i Sverige, hans eller hennes ålder, följderna av en utvisning för utlänningen och hans eller hennes familjemedlemmar samt utlänningens band till Sverige eller avsaknad av band till ursprungslandet. Dessa krav framgår i art 12.3 EU-direktivet om

⁴⁵ 5 a kap. utlänningslagen.

⁴⁶ 8 a kap. 7 § utlänningslagen. Se också dom den 27 januari 2023 från Hovrätten för Nedre Norrland i B 1841-22, där det konstateras att ett beslut från Migrationsverket krävs.

⁴⁷ Prop. 2021/22:224 s. 63 och 130.

varaktigt bosatta.⁴⁸ Av förarbetena framgår att dessa regler i allt väsentligt överensstämmer med anknytningsbegreppet i 2 § utlänningslagen.⁴⁹

5.3 EES-medborgare och därmed likställda

EES-medborgare har ett brett och långtgående skydd mot att utvisas från Sverige. I de fall en utvisning ska grundas på brott så krävs det att **utvisningen sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet**. De villkor som då gäller är desamma som när en fråga om utvisning med hänsyn till allmän ordning och säkerhet är aktuell utan samband med brott.

Av 8 kap. 12–14 §§ utlänningslagen framgår att det för utvisning krävs

- att utlänningsens beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse och
- att hänsyn ska tas till hur länge utläningen har vistats i Sverige, hans eller hennes band till hemlandet samt till utlänningsens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation samt sociala och kulturella integrering i Sverige.

För en person med permanent uppehållsrätt krävs det att **utvisning är särskilt motiverat av hänsyn till allmän ordning och säkerhet**. Ett barn eller en person som vistats här under de tio föregående åren får bara utvisas om det är **oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet**.

Med EES-medborgare avses en utläning som är medborgare i en EES-stat.⁵⁰ Det skydd mot utvisning som tillkommer en EES-medborgare, tillkommer också de familjemedlemmar som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare, oavsett vilket medborgarskap dessa har.⁵¹

Som familjemedlemmar räknas:

- make eller sambo
- släktingar i rakt nedstigande led eller dennes make/sambo som är under 21 år eller beroende av dem för sin försörjning
- släktingar i rakt uppstigande led eller dennes make/sambo som är beroende av dem för sin försörjning
- annan familjemedlem som är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att EES-med-

⁴⁸ 2003/109/EG.

⁴⁹ Prop. 2021/22:224 s. 64.

⁵⁰ 1 kap. 3 b § utlänningslagen. Alla EU-medborgare är EES-medborgare.

⁵¹ En utläning som bor i Sverige omfattas alltså inte av reglerna bara för att han har familjemedlemmar som är svenska medborgare, se NJA 2019 s. 47 I p. 31.

borgaren personligen tar hand om familjemedlemmen.⁵²

Alla unionsmedborgare har rätt att uppehålla sig i en annan EES-stat i tre månader utan annat villkor än en giltig legitimationshandling.⁵³ För att få stanna längre tid än tre månader krävs att EES-medborgaren har uppehållsrätt, vilket som regel förutsätter att utlänningen (eller familjemedlem till utlänningen) har tillräckliga medel för sitt uppehälle, arbetar eller studerar. Även en EES-medborgare kan alltså, efter tre månader, befinna sig i Sverige illegalt.

Samma regler gäller även för vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar, se 8 a kap. 6 § tredje stycket utlänningslagen.

5.3.1 Utlänningens beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse

Av 8 a kap. 6 § utlänningslagen följer att en EES-medborgare får utvisas ur Sverige om förutsättningarna som anges i 1 § är uppfyllda och det sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

Begreppet allmän ordning och säkerhet kommer från rörlighetsdirektivet och ska ges den innebörd som följer av unionsrätten. Åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet ska överensstämma med proportionalitetsprincipen och uteslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Allmänpreventiva synpunkter får inte läggas till grund för beslutet. Domstolen ska göra en individualiserad bedömning av gärningen och gärningspersonens personliga beteende.⁵⁴

För att en unionsmedborgare ska utvisas måste enligt direktivet dennes personliga beteende utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse, vilket i allmänhet innebär ett krav på att det finns en benägenhet hos den berörda personen att uppföra sig på samma sätt även i framtiden. Tidigare straffdomar utgör i sig inte skäl för utvisning. Att en person återfaller i brott torde dock ofta visa att just den individens personliga uppförande utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Är brottsligheten dessutom sådan att den tyder på yrkesmässighet, är detta en mycket stark indikation på att utlänningen kommer att begå nya brott och att hon eller han därmed utgör ett sådant hot som avses.

Eftersom förutsättningarna för utvisning enligt 8 a kap. 1 § utlänningslagen också måste vara uppfyllda är straffvärdegränsen om sex månaders fängelse utgångspunkten för bedömningen av om det finns skäl för utvisning av en EES-medborgare på grund av brottets allvar.

⁵² 3 a kap. 2 § utlänningslagen.

⁵³ Artikel 6 i rörlighetsdirektivet.

⁵⁴ Prop. 2013/14:82 s. 57.

Bedömningen av om medborgarens personliga beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot ska göras vid den tidpunkt då beslutet om utvisning fattas och utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Högsta domstolen har i två avgöranden närmare provat frågan om utvisning av EES-medborgare enligt 8 a kap. 5 § första stycket utlänningslagen.⁵⁵

NJA 2014 s. 415 "Butiksstölden på Datavägen" En EES-medborgare åtalades för stöld av köttprodukter till ett sammanlagt värde av 2 071 kr. Mannen förekom med två avsnitt i belastningsregistret; dels ett godkänt strafföreläggande avseende stöld med påföljden villkorlig dom, dels en dom för stöld med påföljden fängelse en månad. Han hade varit i Sverige i tre månader och hade ingen anknytning hit.

HD konstaterade att brott som innefattar ett angrepp mot äganderätten kan ligga till grund för utvisning av en EES-medborgare. Däremot ansåg HD att stöld i butik av varor till ett inte särskilt högt värde inte kan ses som ett verkligt och tillräckligt allvarligt hot som påverkar ett av samhällets grundläggande intressen och som går utöver den störning av ordningen i samhället som varje lagöverträdelse innebär. Inte heller i förhållande till brottsligheten och till utlännings personliga beteende skulle det vara proportionerligt att utvisa honom. Med beaktande av den restriktivitet som gäller för utvisning av EES-medborgare avlogs utvisningsyrkandet.

NJA 2018 s. 491 "Smugglingen på M/S Wawel" Två EES-medborgare hade gjort sig skyldiga till smuggling respektive grov smuggling och olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor (brottsligheten avsåg bl.a. starksprit, starköl och cigaretter). Straffvärdet uppgick till fyra respektive sju månaders fängelse. Båda var tidigare dömda för samma typ av brottslighet i Sverige och båda saknade anknytning till landet.

HD uttalade i p. 16: "I kravet på att utlännings beteende utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse måste normalt anses ligga dels att det finns starka skäl att anta att det finns en risk för framtida brottslighet, dels att denna brottslighet är av en viss nivå från allvarlighetssynpunkt. Dessa båda förutsättningar kan emellertid inte tillämpas helt oberoende av varandra. Exempelvis måste det vid mycket allvarlig brottslighet vara tillräckligt att det föreligger något mindre starka skäl att anta att utlännings kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet än om brottsligheten är mindre allvarlig. Av betydelse för bedömningen är också om risken avser enstaka brott eller upprepad brottslighet."

⁵⁵ Jfr NJA 2009 s. 559 "Fickstölden" där Högsta domstolen inte utvisade två EU-medborgare. Se även RH 2017:30 (grovt vapenbrott) och RH 2016:79 (överfallsvåldtäkt).

HD ansåg att bestämmelser som syftar till att styra alkoholkonsumtion indirekt kan anses bidra till att skydda allmän ordning, men ansåg att förutsättningarna för utvisning i detta fall inte var uppfyllda.

Rättsfallen från Högsta domstolen visar att restriktivitet råder för att utvisa en EES-medborgare vid mindre allvarlig brottslighet.

Vid en genomgång av hovrättsdomar från första halvåret 2023 kan konstateras att följande brott ansetts som tillräckligt allvarliga hot:

- grovt narkotikabrott⁵⁶
- grov narkotikasmuggling⁵⁷
- flera fall av grov misshandel⁵⁸
- fem fall av inbrottsstöld⁵⁹
- två grova olaga hot och skadegörelse⁶⁰
- försök till grovt vapenbrott⁶¹
- grov fridskränkning⁶²

Någon närmare vägledning för vad som gäller i spannet mellan HD-avgörandena och de relativt grova brott som hovrättsdomarna avser finns inte, utan åklagaren får göra en bedömning i varje enskilt fall utifrån de särskilda omständigheterna. Vid den bedömningen får man titta både på brottets allvar och på återfallsrisken i det konkreta fallet.

Riksåklagaren har överklagat ett mål i utvisningsfrågan där en EES-medborgare dömts för grov kvinnofridskränkning och fridskränkning till fängelse i ett år och sex månader. Beslut i frågan prövningstillstånd har ännu inte meddelats.⁶³

Om det föreligger förutsättningar för utvisning med hänsyn till beteendet ska sedan en bedömning av anknytningen göras. Även här bygger den på EU-regler och det framgår av lagtext att hänsyn ska tas till utlänningens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation samt sociala och kulturella integrering i Sverige. Hänsyn ska också tas till hur länge utlänningen har

⁵⁶ Dom från Hovrätten för Västra Sverige den 2 maj 2023 i B 2246-23, dom från Göta hovrätt den 5 maj 2023 i B 1073-23, dom från Svea hovrätt den 2 maj 2023 i B 3734-23.

⁵⁷ Dom från Hovrätten för Nedre Norrland den 16 januari 2023 i B 4614-22, dom från Hovrätten över Skåne och Blekinge den 9 maj 2023 i B 1534-23.

⁵⁸ Dom från Hovrätten över Skåne och Blekinge den 2 maj 2023 i B 1027-23.

⁵⁹ Dom från Hovrätten för Övre Norrland den 14 februari 2023 i B 1254-22.

⁶⁰ Dom från Göta hovrätt den 1 mars 2023 i B 299-23 (men utvisas sedan inte, ej proportionerligt).

⁶¹ Dom från Svea hovrätt den 6 juli 2023 i B 7515-23.

⁶² Dom från Svea hovrätt den 22 juni 2023 i B 5425-23.

⁶³ AMR-5679-23.

vistats i Sverige och till banden till ursprungslandet.⁶⁴ Det saknas ledning i förarbetena om hur den anknytningsregeln förhåller sig till den allmänna anknytningsregeln i 8 a kap. 2 § utlänningslagen, men Utvecklingscentrum bedömer att de i allt väsentligt överensstämmer.

5.3.2 EES-medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige

Permanent uppehållsrätt är en rätt för EES-medborgare att vistas i Sverige utan tidsbegränsning. En sådan rätt fås efter laglig vistelse i Sverige utan avbrott under minst fem år.⁶⁵ Den relevanta tidpunkten vid vilken utlänningsfrågan ska ha haft permanent uppehållsrätt är tidpunkten för beslutet i utvisningsfrågan. Det krävs inget beslut för att uppnå permanent uppehållsrätt, utan den erhålls automatiskt när man uppfyller kriterierna. Det gör att Migrationsverket oftast inte har några upplysningar om utlänningsfrågan. Enda undantaget är om denne hos Migrationsverket har begärt ett intyg på att den har permanent uppehållsrätt och sedan fått det beviljat eller fått avslag. Ett sådant intyg är frivilligt att begära. Om personen är närstående till en EES-medborgare ska den ansöka hos Migrationsverket om uppehållskort, så då har Migrationsverket mer upplysningar.

Det här betyder att domstolen kan behöva utreda om utlänningsfrågan har permanent uppehållsrätt, om denne påstår det och åklagaren inte accepterar det. Reglerna finns i 3 a kap. utlänningslagen, och innebär i korthet att personen ska uppfylla kraven för uppehållsrätt under hela tiden, till exempel genom att inneha anställning, och inte tillfälligt vistats för mycket utanför Sverige, som huvudregel inte mer än högst sex månader per år. Ofta lär utredningsåtgärderna vara begränsade till förhör med utlänningsfrågan och kontroll med Skatteverket om folkbokföring.

En EES-medborgare som har permanent uppehållsrätt får utvisas endast om det är *särskilt motiverat* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Uttrycket ersätter den tidigare formuleringen ”synnerliga skäl”, men ingen ändring i sak är avsedd, utan tidigare praxis gäller.⁶⁶

Synnerliga skäl kan enligt tidigare praxis föreligga om brottsligheten har ett högt straffvärde och är av mycket allvarlig art. Som exempel på sådan allvarlig brottslighet nämns i förarbetena

- brott mot person, såsom mord och dråp samt brott som medför svåra integritetskränkningar

⁶⁴ 8 kap. 13 § utlänningslagen.

⁶⁵ 3 a kap. 6 och 7 §§ utlänningslagen.

⁶⁶ Prop. 2021/22:224 s. 61.

- organiserad brottslighet, där gärningspersonen systematiskt med olika metoder skaffar sig själv en ekonomisk vinning på enskildas eller på samhällets bekostnad
- brott som medför stora skadeeffekter, till exempel grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling.⁶⁷

Uppräkningen ovan ska inte betraktas som uttömmande. Vidare måste omständigheterna i det särskilda fallet alltid beaktas.

Vid bedömningen ska beaktas å ena sidan arten och omfattningen av brottsligheten, å andra sidan utlänningens levnads- och familjeförhållanden, längden av den tid hon eller han vistats i Sverige liksom den anknytning utlänningen har överhuvudtaget. Vid bedömningen kan även vägas in den brottslighet som utlänningen tidigare gjort sig skyldig till.

I den mån bedömningen av om det är särskilt motiverat av hänsyn till allmän ordning och säkerhet blir beroende av anknytningsfrågan, bör åklagaren, i alla fall utom de uppenbara, överlåta den bedömningen till domstolen.

I tabellen här nedan återges helt kort några avgöranden från Högsta domstolen för **EES-medborgare med permanent uppehållstillstånd** i Sverige.

Tabell 1 Domar med beslut att utvisa

| Synnerliga skäl = utvisning | | |
|-----------------------------|--|-----------------------------------|
| <i>Dom</i> | <i>Brott & straff</i> | <i>Anknytning m.m.</i> |
| NJA 1990 s. 526 | Grovt narkotikabrott. Fängelse sex år sex månader. | 13 år i Sverige. |
| NJA 1991 s. 766 | Försök till mord. Fängelse sex år. | Fem år i Sverige. |
| NJA 1992 s. 615 | Narkotikabrott. Fängelse ett år. | Tolv år i Sverige. Tidigare dömd. |
| NJA 1997 s. 535 | Grovt narkotikabrott. Fängelse två år sex månader. | Elva år i Sverige. Tidigare dömd. |

⁶⁷ Prop. 1979/80:96 s. 63.

Tabell 2 Domar med beslut att inte utvisa

| Inte synnerliga skäl = ej utvisning | | |
|-------------------------------------|---|-----------------------------------|
| <i>Dom</i> | <i>Brott & straff</i> | <i>Anknytning m.m.</i> |
| NJA 1991 s. 778 | Narkotikabrott. Fängelse fyra mån. | 13 år i Sverige. Tidigare dömd. |
| NJA 2005 s. 283 | Grovt narkotikabrott. Fängelse fyra år sex månader. | 20 år i Sverige. Tidigare dömd |
| NJA 2009 s. 300 | Grov utpressning. Fängelse sex år sex månader. | 28 år i Sverige. Tidigare dömd. |
| NJA 2019 s. 316 | Våldtäkt. Fängelse två år två månader. | Åtta år i Sverige. Tidigare dömd. |

5.3.3 EES-medborgare under 18 år eller som har vistats i Sverige i tio år

En EES-medborgare som är barn eller som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren får utvisas endast om beslutet är oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet, se 8 kap. 14 § utlänningslagen.

Vid bedömningen om utlännings vistats i Sverige i tio år ska vägas in om denne under tioårsperioden tillbringat mycket tid i andra länder än Sverige.⁶⁸

Det som i synnerhet ska beaktas är

- hur länge utlännings varit borta vid varje tillfälle
- hur lång den sammanlagda bortavaron varit
- hur ofta utlännings har varit borta
- de skäl som utlännings har haft för att lämna Sverige och som kan ligga till grund för fastställandet huruvida bortavaron är ett tecken på att centrum för dennes personliga, familjemässiga eller yrkesmässiga intressen har flyttats till annan stat.

Utredning om dessa förhållanden kan ske genom förhör eller genom kontakt med Migrationsverket.

Den relevanta tidpunkten vid vilken utlännings ska vara under 18 år, är tidpunkten för beslutet i utvisningsfrågan.

Enligt det EU-direktiv⁶⁹ som ligger till grund för bestämmelserna i 8 kap. 14 § andra och tredje stycket utlänningslagen, krävs för utvisning att det

⁶⁸ EU-domstolen C-145/09 och C-400/12.

⁶⁹ Artikel 28.3 i det s.k. rörlighetsdirektivet; Rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

föreligger ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet”. Den motsvarande formuleringen i svensk lagtext är att beslutet är ”oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet”. Med detta menas att det krävs starkare skäl än de som omfattas av begreppet ”särskilt motiverat av hänsyn till allmän ordning och säkerhet”, dvs. det som förut kallades synnerliga skäl.⁷⁰

Begreppet ”allmän säkerhet” omfattar såväl en stats inre som yttre säkerhet. I första hand avses fall där det föreligger fara för rikets säkerhet eller där utlänningsens verksamhet annars får anses allmänfarlig, till exempel brott enligt 13 kap. brottsbalken och lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.⁷¹

Begreppet ”oundgängligen nödvändigt” ska ses i ljuset av proportionalitetsprincipen, vilket medför att utvisning endast ska kunna komma i fråga om detta är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet, dvs. att undanröja hotet mot den allmänna säkerheten.⁷²

I rättspraxis har mord med flera försvärande omständigheter ansetts vara sådan brottslighet där utvisning är oundgängligen nödvändigt för att undanröja ett allvarligt hot mot samhället.⁷³ Även grov våldtäkt mot barn har i praxis innefattats i begreppet.⁷⁴ Grov misshandel med straffvärde fem år ansågs inte tillräckligt allvarligt.⁷⁵

5.4 Utlänningar som kom till Sverige som unga

Det tidigare förbudet mot att utvisa den som kom till Sverige före 15 års ålder och som vistats här i fem år har tagits bort. Numera är det möjligt, endera om utlänningsen döms för tillräckligt allvarlig brottslighet eller i tillräcklig mån återfaller i brott. En sådan person får utvisas endast om

- hon eller han har gjort sig skyldig till brottslighet som har ett straffvärde om minst två års fängelse eller som annars är av sådan karaktär att han eller hon inte bör få stanna i Sverige eller
- utlänningsen har återfallit i brott på ett sådant sätt att han eller hon inte bör få stanna kvar.⁷⁶

⁷⁰ Prop. 2021:22:224 s. 61.

⁷¹ Prop. 2005/06:77 s. 196.

⁷² Prop. 2005/06:77 s. 196.

⁷³ Dom meddelad den 8 juli 2013 av Hovrätten över Skåne och Blekinge i mål B 1346-13.

⁷⁴ Dom meddelad den 1 juli 2019 av Svea hovrätt i mål B 4310-19.

⁷⁵ Dom meddelad den 21 april 2023 av Svea hovrätt i mål B 3066-23.

⁷⁶ Se 8 a kap. 5 § utlänningslagen.

Regeringen har bedömt att man med dessa krav uppfyller Europakonventionens krav på mycket starka skäl för att utvisa någon som vistats i mottagarlandet sedan tidig barndom eller rentav fötts där.⁷⁷

Tidpunkten vid vilken utlänningen ska ha vistats i Sverige i fem år är tidpunkten för åtalets väckande.

Information om när utlänningen kom till Sverige finns hos Migrationsverket. Råder det tveksamhet om den misstänktes ålder kan åklagaren vända sig till Migrationsverket, som kan bistå med utredning rörande detta. För frågor kring åldersbedömning hänvisas till den rättsliga vägledningen [2023:8](#).

5.4.1 Straffvärde över två år

Straffvärdebedömningen ska göras på samma sätt som vid den allmänna sexmånadersregeln i 1 § utlänningslagen, det vill säga enligt 29 kap. 1–3 §§ brottsbalken, men utan hänsyn till 29 kap. 4–7 §§ brottsbalken (det som ofta kallas straffmättningsvärde). Observera att man vid bedömningen av om straffvärdet överstiger två år ska ta hänsyn till straffvärdet av den samlade brottsligheten som prövas i domen, till skillnad mot vad som gäller i 1 §.⁷⁸

5.4.2 Brottslighetens karaktär

Med brottslighetens karaktär menas samma sak som i 1 §, det vill säga brott som inneburit angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller när brottet annars utgjort en påtaglig integritetskränkning (se [avsnitt 4.3](#)). Vid flerfaldig brottslighet kan det räcka att något eller några av brotten är av sådan karaktär.⁷⁹

5.4.3 Återfall i brott

Vid bedömningen av om en utlänning har återfallit i brott på ett sådant sätt att han eller hon inte bör få stanna i Sverige bör domstolen beakta vilken omfattning den tidigare brottsligheten har haft, vilken tid som förflutit mellan brotten och de enskilda brottens allvar och karaktär. Exempelvis bör särskild vikt läggas vid brottslighet som inneburit ett angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller när brottet annars utgjort en påtaglig integritetskränkning. Detsamma bör gälla när brottet har riktat sig mot rättsordningen eller ett annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse.

Har de enskilda brotten haft förhållandevis höga straffvärden bör utvisning kunna ske vid färre återfall än om det varit fråga om mindre allvarliga brott. Om t.ex. straffvärdet för såväl gamla som nya brott har legat nära två års

⁷⁷ Prop. 2021/22:224 s. 55.

⁷⁸ Jämför prop. 2021/22:224 s. 57 med samma prop. s. 35–36.

⁷⁹ Prop. 2021/22:224 s. 129.

fängelse bör utvisning kunna ske redan vid enstaka återfall. Rör det sig om brott med lägre straffvärden än så bör det krävas fler och mer frekventa återfall för att utvisning ska kunna ske. Det behöver dock inte vara fråga om återfall i brott av likartat slag, utan också en mer spretig brottshistorik – såsom en blandning av upprepade vålds-, förmögenhets- och narkotikabrott – bör kunna medföra att kravet är uppfyllt.⁸⁰

5.4.4 Anknytning

Prövningen av anknytning ska i stort sett göras på samma sätt som för andra utläningar (se [kapitel 6](#)). Vid vilken ålder personen kom till Sverige kan då ha betydelse. Det bör liksom tidigare inte komma ifråga att utvisa ett barn under 18 år som har båda sina föräldrar här i landet.⁸¹ Om utläningen är ett barn ska barnets bästa beaktas.

I flera av de mål där Europadomstolen prövat om en utvisning på grund av brott varit förenlig med artikel 8 har utläningen vistats i uppehållslandet sedan tidig barndom eller rentav fötts där. Domstolen har beträffande dessa uttalat att artikel 8 visserligen inte innefattar något absolut skydd mot utvisning för någon kategori av utläningar, men att det under sådana omständigheter krävs mycket starka skäl för att rättfärdiga en utvisning.⁸²

I rättsfallet **A.W. Khan mot Förenade kungariket**⁸³ kom domstolen fram till att Storbritanniens utvisning av en pakistansk man som begått ett grovt narkotikabrott utgjorde ett brott mot artikel 8. Utlänningens långa vistelsetid i Storbritannien (över 30 år), hans unga ålder vid ankomsten till landet (tre år) och avsaknaden av band till ursprungslandet utgjorde tungt vägande skäl för domstolens slutsats.

Att personen kom till Sverige som ung och har bott här viss tid har beaktats genom att högre krav ställs för att utvisning ska vara möjligt. Det kan enligt Utvecklingscentrums bedömning inte vara meningen att enbart dessa omständigheter sedan ska vara tillräckliga för att utvisning inte ska ske på grund av anknytning, utan det är den faktiska etableringen och familjebanden som blir avgörande.

5.4.5 Hovrättsdomar sedan lagändringen

Mot bakgrund av att det tidigare har rått ett förbud mot att utvisa den nu aktuella kategorin av personer redovisas här några avgöranden från hovrätt första halvåret 2023 och som avser brott från tiden efter lagändringen.

⁸⁰ Prop. 2021/22:224 s. 129.

⁸¹ Prop. 2021/22:224 s. 57.

⁸² Se SOU 2021:61, s. 90 f., och bl.a. rättsfallet Maslov mot Österrike, dom den 23 juni 2008.

⁸³ Dom den 12 januari 2010.

Hovrätten över Skåne och Blekinge dom 2023-01-03, B 3848-22 En person dömdes för grov misshandel till tre års fängelse. Han hade varit i Sverige sedan 2017, då han var 14 år gammal. Han bodde med sin bror som dömdes tillsammans med honom, missbrukade narkotika, saknade reguljär sysselsättning och inkomst och hade hoppat av skolan. Han utvisades utan tidsbegränsning.

Svea hovrätt dom 2023-02-27, B 470-23 En person dömdes för inbrottsstöld och stöld till fängelse ett år och tre månader. Han hade bott i Sverige i 30 år, hade kommit hit som elvaåring och hade permanent uppehållstillstånd. Han bedömdes (av allt att döma felaktigt) av domstolarna som varaktigt bosatt trots att det inte fanns något sådant beslut från Migrationsverket. Hans mamma och fem syskon fanns i Sverige. Han hade två minderåriga barn, men hade nästan ingen kontakt med dem och hade inte tagit hand om dem under uppväxten. Han var dömd till fängelse för tillgreppsbrott vid väldigt många tillfällen genom åren. Han talade svenska, hade ett missbruk, saknade bostad och hade aldrig haft ett arbete. Utvisades inte.

Hovrätten för Övre Norrland dom 2023-03-01, B 56-23 En person dömdes för grovt narkotikabrott till fängelse tre år och nio månader. Han hade varit i Sverige sedan 80-talet, hade kommit hit när han var åtta år och hade aldrig återvänt till hemlandet. Han hade permanent uppehållstillstånd sedan 1995 och hade fyra barn i Sverige, varav två var underåriga. Han hade ingen kontakt med de två underåriga barnen. Han saknade bostad och arbete och hade inte haft någon inkomst de senaste fem åren. Tingsrätten utvisade med återreseförbud tio år och motiverade det med att det i propositionen står att utvisning ska ske vid så grova brott om inte mycket starka skäl talar i motsatt riktning. Hovrätten ansåg att anknytningen till barn och familj i Sverige var så stark att han inte skulle utvisas.

Svea hovrätt dom 2023-03-07, B 13028-22 En person dömdes för en grov stöld och två stölder efter den 1 augusti 2022, sedan ett antal tillgreppsbrott m.m. i tiden innan, till fängelse ett år och åtta månader. Han hade haft permanent uppehållstillstånd sedan 2009 och kom till Sverige när han var 14 år. Han hade inga barn, saknade egen bostad och arbete och begick brott för att finansiera sitt missbruk. Hans mamma fanns i Sverige (han hade uppehållstillstånd på anknytning till henne). Domstolarna bedömde att det rörde sig om återfall och att det samlade straffvärdet för dessa och tidigare brott var nära två år samt att det var integritetskränkande brott. Han utvisades med fem års återreseförbud.

Hovrätten för Västra Sverige dom 2023-05-05, B 2379-23 En person dömdes för stöld till fängelse två månader. Han hade lagförts vid 13 tillfällen och dömts sex gånger till kortare fängelsestraff. Han kom till Sverige som 14-åring och hade haft permanent uppehållstillstånd i 15 år. Han hade föräldrar och ett barn i Sverige, men hade inte haft kontakt med barnet på två år. Hovrätten ansåg att brottslighetens omfattning och de frekventa återfallen var tillräckliga för att ligga till grund för ut-

visning, men att hans anknytning var så stark att utvisning inte var proportionerligt.

Göta hovrätt dom 2023-05-05, B 1163-23 En person dömdes för bl.a. människorov, mindre grovt brott, till fängelse två år och sex månader. Han var tidigare dömd till längre fängelsestraff vid två tillfällen. Han kom till Sverige som 12-åring och hade haft permanent uppehållstillstånd sedan 2009. Han hade viss missbruksproblematik, hade tidvis arbetat, talade svenska, och hade ett barn i Sverige. Hovrätten konstaterade att brottsligheten och återfallet var tillräckligt allvarlig för utvisning, men vid en samlad bedömning ansågs utvisning inte proportionerligt.

5.5 Flyktingar

Reglerna för flyktingar har inte ändrats genom 2022 års reform.

Definitionen av begreppet flykting finns i 4 kap. 1 § utlänningslagen. En utlänning som enligt beslut av Migrationsverket har flyktingstatusförklaring ska anses vara flykting. Det är inte fråga om en presumtion. Något utrymme för domstolen i brottmålsrättegången att göra en annan bedömning finns inte.⁸⁴

En flyktingstatusförklaring kan dock bli inaktuell. Om förhållandena i utlänningens hemland förändrats, kan Migrationsverket återkalla flyktingstatusförklaringen. En sådan omständighet som att utlänningen begår ett synnerligen grovt brott i Sverige kan utgöra ett skäl till att frågan om återkallelse aktualiseras hos Migrationsverket.⁸⁵ Även att en utlänning av fri vilja återvänder för att bosätta sig i hemlandet kan göra att flyktingskapet återkallas. Det måste dock finnas beslut från Migrationsverket som vunnit laga kraft.

Enligt 1951 års flyktingkonvention (Genèvekonventionen) får en fördragslutande stat inte utvisa en flykting som lovligen uppehåller sig på statens område, annat än av skäl som kan hänföras till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

Såvitt avser utvisning på grund av brott får en flykting utvisas endast om

- hon eller han har begått ett synnerligen grovt brott och
- det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta henne eller honom stanna i Sverige.⁸⁶

⁸⁴ Se Sandesjö & Wikrén, Utlänningslagen med kommentarer (2022, version 13, JUNO), till 8 a kap. 4 § under rubriken Första stycket.

⁸⁵ 4 kap. 5 b § andra stycket jämfört med 4 kap. 3 § andra stycket utlänningslagen.

⁸⁶ 8 a kap. 4 § utlänningslagen. Observera att i de fall flyktingen utgör en fara för rikets säkerhet krävs inte allvarligare brott eller återfallsrisk än vad som följer av 8 a kap. 1 §, se den avslutande punktsatsen i 4 § och prop. 2021/22:224 s. 128.

Vad som avses med ett synnerligen grovt brott är inte klarlagt. Det finns ett fåtal rättsfall från Högsta domstolen som berör frågan om utvisning av personer med flyktingstatus.

NJA 1981 s. 1246 En flykting som dömdes för grovt narkotikabrott till fängelse i ett år och tre månader blev inte utvisad. HD ansåg att det brott som utlänningen gjort sig skyldig till visserligen var mycket allvarligt men likväl inte ett sådant synnerligen grovt brott som krävs enligt lag.

NJA 1991 s. 203 HD utvisade en flykting som dömdes för försök till dråp och där det var en ren tillfällighet att målsäganden inte fick livshotande skador. Våldsbrottet ansågs ha så högt straffvärde (straffmätningens värde uppgick till två och ett halvt år efter att det men som utvisningen innebar hade beaktats) att det utgjorde ett sådant synnerligen grovt brott som avses i paragrafen.

Av intresse är även praxis från Migrationsöverdomstolen.

MIG 2014:20 Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljades en person som ansetts vara i behov av skydd som flykting trots att han dömts av allmän domstol till utvisning på grund av brott. Den brottslighet som mannen gjort sig skyldig till, bl.a. grovt narkotikabrott där påföljden bestämdes till fängelse i två och ett halvt år, bedömdes enligt MiÖD inte vara synnerligen grova i utlänningslagens mening.

MIG 2021:9 En våldtäkt med ett straffvärde på två år och åtta månader⁸⁷ ansågs vara ett synnerligen grovt brott och personen vägrades flyktingförklaring.

Hovrätten för Nedre Norrland beslutade med hänvisning till MIG 2021:9 om utvisning utan tidsbegränsning där en person med flyktingstatus dömdes för bland annat våldtäkt och våldtäkt mot barn till fängelse fyra år och sex månader.⁸⁸ Även Hovrätten över Skåne och Blekinge utvisade en artonåring med flyktingstatus som dömdes för våldtäkt till fängelse i tre år och fyra månader.⁸⁹

Enligt Utvecklingscentrums uppfattning står det med marginal klart att exempelvis synnerligen grov misshandel, grov våldtäkt och grovt rån är brott som i bestämmelsens mening är synnerligen grova. Också andra enskilda brott där straffvärdet är flerårigt bör, beroende på brottstyp och risken för återfall, kunna aktualisera utvisning av en person med flyktingstatus.

Genom att begå ett synnerligen allvarligt brott har utlänningen många gånger generellt visat att dennes kvarstannande i riket skulle innebära allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet. Utlänningens personliga förhållanden, de

⁸⁷ Domen var innan minimistraflet för våldtäkt höjdes till tre år.

⁸⁸ Hovrätten för Nedre Norrland, dom den 27 januari 2023 i mål B 1841-22.

⁸⁹ Hovrätten för Skåne och Blekinge, dom den 25 maj 2023 i B 1204-23.

närmare omständigheterna vid brottet och eventuell tidigare brottslighet bör dock vägas in i bedömningen.

Liksom i övriga fall måste frågan om utvisning av en person med flyktingstatus alltid prövas mot de allmänna förutsättningarna om anknytning och verkställighetshinder (se 8 a kap. 2 och 3 §§ utlänningslagen). Det är dock värt att notera att det verkställighetshinder som avser risken för förföljelse i stora delar inte är tillämpligt vid ett synnerligen grovt brott.⁹⁰

Samma regler som för flyktingar gäller den med tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen enligt EU:s massflyktsdirektiv eller uppehållstillstånd som tribunalvittne enligt 22 kap. utlänningslagen. Det betyder att medborgare i exempelvis Ukraina som omfattas av massflyktsdirektivet ska bedömas på samma sätt som flyktingar.

5.5.1 Asylsökande

Är utlänningsen asylsökande⁹¹, innebär detta att dennes status är under utredning hos Migrationsverket. Om åklagaren meddelar ett anhållningsbeslut rörande en utlänning som uppger sig vara asylsökande, bör åklagaren snarast underrätta Migrationsverket om misstanken. Frihetsberövandet utgör ett skäl för Migrationsverket att prioritera ärendet och snabba på asylprocessen.

5.5.2 Alternativt skyddsbehövande

I 4 kap. 2 § utlänningslagen finns definitionen för alternativt skyddsbehövande. Alternativt skyddsbehövande har inte flyktingstatus och skyddas inte av regleringen i 8 a kap. 4 § utlänningslagen om särskilt uppsatta krav för utvisning på grund av brott.⁹² Däremot kan alternativt skyddsbehövande till exempel ha beviljats permanent uppehållstillstånd.

Om förutsättningar för utvisning föreligger bör åklagaren yrka utvisning och begära att domstolen inhämtar yttrande från Migrationsverket för att utreda frågan om verkställighetshinder. För alternativt skyddsbehövande torde i de flesta fall föreligga verkställighetshinder.

⁹⁰ Se 12 kap. 2 § utlänningslagen.

⁹¹ Att beviljas asyl innebär att personen får uppehållstillstånd för att den är flykting eller alternativt skyddsbehövande, se 1 kap. 3 § utlänningslagen.

⁹² Prop. 2021/22:224 s. 52.

6 Anknytning till Sverige

Även om förutsättningar för utvisning på grund av brott föreligger enligt kapitlen 4 och 5 kan utlänningens anknytning till Sverige vara sådan att utvisning ändå inte ska ske.

Vid bedömningen ska särskilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället, och det är tänkt att vara en stramare tillämpning än i tidigare praxis. Utlänningens vistelsetid har fortfarande betydelse, men inte i samma utsträckning som enligt lagstiftningen före den 1 augusti 2022.

Om utlänningen har barn i Sverige ska barnets behov av kontakt med honom eller henne, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas om utlänningen utvisades särskilt beaktas. Även utlänningens övriga familjeförhållanden ska särskilt beaktas.

Det ställs högre krav på anknytning till Sverige för att hindra utvisning ju allvarigare brottsligheten är eller ju tydligare återfallsrisken är. Vid mycket allvarlig brottslighet är utgångspunkten att utvisning ska ske även om den dömda är gift eller har barn i landet.

För vissa av personkategorierna i [kapitel 5](#) är långvarig bosättning i Sverige m.m. kriterier som redan från början ställer högre krav på brottsligheten och återfallsrisken för att aktualisera frågan om utvisning. Det är enligt Utvecklingscentrums bedömning inte meningen att dessa omständigheter ska räknas dubbelt genom att på nytt beaktas vid prövningen av anknytningen, utan det är den faktiska etableringen och familjebanden som är avgörande.

Beträffande den som kom till Sverige som ung finns det i [avsnitt 5.4.4](#) några kommentarer angående prövningen av anknytningen.

Vid tiden för åtalet är de närmare förhållandena ofta inte helt klarlagda. Om det därför, eller av annat skäl, är oklart om den misstänkte har en tillräcklig anknytning till Sverige för att hindra en annars motiverad utvisning, bör åklagaren som utgångspunkt framställa ett yrkande om utvisning. Om det senare står klart att utvisning inte är motiverat ska yrkandet återkallas.

När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas ska den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Regeln i 8 a kap. 2 § utlänningslagen lyder:

Vid bedömningen av om en utlänning ska utvisas enligt 1 § ska domstolen ta hänsyn till utlänningens anknytning till Sverige. Det ska då sär-

skilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället. Om utlänningen har barn i Sverige ska barnets behov av kontakt med honom eller henne, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas om utlänningen utvisades också särskilt beaktas. Även utlänningens övriga familjeförhållanden ska särskilt beaktas. (SFS 2022:1015)

När det gäller lagstiftarens intentioner med 2022 års lagändringar anför följande:⁹³

Skälen för utvisning ska alltså som anges ovan, liksom hittills, vägas mot de skäl hänförliga till utlänningens personliga förhållanden som talar däremot. Att utvisningen ska vara proportionerlig följer även av bl.a. Europakonventionen (artikel 8). Ändringarna i paragrafen innebär att det blir fråga om en stramare bedömning, där det skydd mot utvisning som en utlännings anknytning till Sverige kan ge förbehålls de fall då utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället eller har starka familjeband hit. Ju starkare skälen för utvisning är, desto starkare måste anknytningen vara för att utvisning ska underlåtas. Ytterst blir det alltid fråga om en helhetsbedömning i det enskilda fallet av vilken vikt som ska läggas vid de olika omständigheter som har betydelse för utvisningsfrågan och hur dessa ska vägas mot varandra. Vid bedömningen av skälen för utvisning och hur dessa ska vägas mot utlänningens anknytning samverkar brottslighetens karaktär med straffvärdet och de omständigheter som utgör risk för fortsatt brottslighet, till exempel återfall i brott eller flerfaldig brottslighet.

I citatets sistnämnda avvägning ska man se särskilt allvarligt på brott av viss karaktär. Exempelvis bör det förhållandet att brottet har haft ett heders- eller hatbrottsmotiv ses som ett tungt vägande skäl för utvisning. Även sådana brott mot person och det allmänna som har refererats under [avsnitt 4.3](#) ovan hör hit, och detsamma gäller vissa förmögenhetsbrott med påtagligt integritetskränkande inslag, framför allt många fall av rån men också vissa fall av inbrottsstöld.⁹⁴

Efter att ha konstaterat att ju högre straffvärde alternativt ju mer påtaglig återfallsrisk, desto starkare måste anknytningen vara för att hindra utvisning, fortsätter motiven:⁹⁵

När straffvärdet vida överstiger straffvärdegränsen i 1 § – exempelvis vid allvarliga vålds- och sexualbrott, grova narkotika- och vapenbrott eller allvarlig brottslighet inom ramen för kriminella nätverk – bör utgångspunkten vara att utvisning ska ske om inte mycket starka skäl talar i motsatt riktning. Så kan bl.a. vara fallet om avlägsnandet skulle innebära ett avsevärt ingrepp i utlänningens familjeliv som går utöver det ingrepp som en utvisning regelmässigt innebär för den som till

⁹³ Prop. 2021/22:224 s. 126.

⁹⁴ Prop. 2021/22:224 s. 127.

⁹⁵ Prop. 2021/22:224 s. 127.

exempel är gift eller har barn i landet. På motsvarande sätt bör särskilt flagranta återfall i förhållandevis allvarlig brottslighet, t.ex. misshandelsbrott eller stöldbrottslighet av normalgraden, behandlas.

6.1 Etablering i samhället

Vid bedömningen av i vilken utsträckning utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället avses sådant som förvärvsarbete, studier och yrkespraktik, egen försörjning, ordnade boendeförhållanden, att man lärt sig svenska språket och i övrigt inrättat sig i samhället. Sådant som kan tyda på svag etablering är upprepad kriminalitet, att man lever utanför det reguljära samhället, att man gjort sig skyldig till hedersrelaterad brottslighet och att man har kvarvarande band till hemlandet.⁹⁶ Även missbruk tas av domstolarna upp som tecken på bristande etablering i samhället.

Vistelsetiden i Sverige ska inte tillmätas samma betydelse som tidigare, utan större vikt bör läggas vid vilka band som uppkommit under vistelsetiden. Vid vilken ålder man kom till Sverige har betydelse, vistelsetiden i unga år har normalt sett större betydelse än för den som levt större delen av sitt liv i ett annat land. En olovlig vistelse i landet medför inte skydd mot utvisning.⁹⁷

En följd av 2022 års lagändring är att tidigare praxis såvitt gäller levnadsförhållanden och vistelsetid nu blir utan betydelse.⁹⁸

6.2 Betydelsen av att utlänningen har barn i Sverige

Att utlänningen har barn i Sverige kan vara av stor betydelse för bedömningen av dennes anknytning. Någon ändring i sak görs inte vid lagändringen 1 augusti 2022⁹⁹, så äldre praxis kan fortfarande vara vägledande.

Det är barnens behov av sin förälder som ska beaktas, inte utlänningens egen önskan att ha kontakt med sina barn. För att kunna bedöma följderna av en utvisning är en viktig faktor hur kontakten mellan barnet och utlänningen fungerat i tiden före domstolsavgörandet och hur den skulle påverkas vid en utvisning. För det barn som har en nära kontakt med sin förälder kan en splittring av familjen allvarligt skada barnets hälsa och utveckling.¹⁰⁰ Är däremot kontakten mellan barn och förälder sparsam eller obefintlig, bör det fak-

⁹⁶ Prop. 2021/22:224 s. 42 f. och 125 f.

⁹⁷ Prop. 2021/22:224 s. 42.

⁹⁸ Prop. 2021/22:224 s. 41.

⁹⁹ Prop. 2021/22:224 s. 43-44.

¹⁰⁰ NJA 1997 s. 172 Narkotikabrott. Fängelse två månader. Tidigare dömd. Risk för fortsatt brottslighet. Ett underårigt barn. En splittring av familjen skulle allvarligt skada barnets hälsa och utveckling. Ej utvisning.

tum att utlänningen har barn i Sverige inte ha någon större inverkan i utvisningsfrågan. En pågående graviditet grundar inte anknytning till Sverige.¹⁰¹

I utlänningslagen anges principen om att barnens bästa ska stå i fokus.¹⁰² Regeln har sin bakgrund i Barnkonventionen¹⁰³ och omfattar alla ärendetyper i utlänningslagen. Att barnets bästa alltid ska beaktas, utredas och redovisas innebär dock inte att det alltid kan vara utslagsgivande när det kolliderar med andra intressen.¹⁰⁴ I vissa fall, när brottsligheten är mycket allvarlig, får barnets intresse av kontakt med sin förälder stå tillbaka för samhällsintresset av att utlänningen förhindras att begå nya brott i Sverige.

Att utlänningen har flera underåriga barn i Sverige med vilka kontakten är god betyder inte att utvisning är utesluten. Motstående intressen kan väga tyngre än barnens behov.¹⁰⁵

Den omständigheten att brottet riktat sig mot barnen eller sker i familjefären, minskar tyngden av barnens respektive familjens betydelse vid bedömningen av anknytning. Om det finns risk för fortsatt brottslighet riktad mot utlänningsfamilj bör familjebanden i många fall inte tillmätas någon avgörande betydelse.¹⁰⁶

Att barnet är så gammalt att det inte på samma sätt som tidigare är beroende av föräldrarna och självständigt kan hålla en kontakt med föräldern i ett annat land påverkar bedömningen¹⁰⁷, liksom att barnet vid föräldrarnas frisläppande efter ett långt fängelsestraff kommer att ha uppnått en ålder då det har möjlighet att själv besöka föräldern i hemlandet.

Principen om hänsyn till barnens bästa ska inte tolkas som att utlänningsbarn regelmässigt ska anses ha det bäst i Sverige, oavsett språklig, kulturell och nationell bakgrund och tillhörighet. För det fall en utlänning utvisas från Sverige kan det alltså inte sägas att det generellt skulle skada dennes barn i dess psykosociala utveckling att följa med sina föräldrar till ett annat land, i synnerhet inte om det rör sig om hemlandet.¹⁰⁸

¹⁰¹ NJA 2019 s. 47 I p. 35.

¹⁰² 1 kap. 10 § utlänningslagen.

¹⁰³ FN:s konvention om barnets rättigheter den 20 november 1989. Från den 1 januari 2020 gäller Barnkonventionen som svensk lag, se prop. 2017/18:186 s. 87.

¹⁰⁴ Prop. 1989/90:107 s. 31 f.

¹⁰⁵ NJA 2007 s. 425. Våldtäkt. Fängelse två år. Flera tidigare domar. Fem underåriga barn i Sverige. Utvisning.

¹⁰⁶ "Utvisning och familjevåld", NJA 2019 s. 544. Se även dom meddelad den 1 juli 2019 av Svea hovrätt i mål B 4310-19.

¹⁰⁷ NJA 2005 s. 283. Enbart hänsynen till ett 14-årigt barns behov av kontakt med fadern ansågs inte tillräckligt utslagsgivande som skäl för att han skulle undgå utvisning.

¹⁰⁸ Prop. 1996/97:25 s. 249.

För att domstolen ska kunna beakta konsekvenserna av en utvisning för utlänningens barn krävs att den har tillgång till en utredning om barnens situation. Mer om detta i [avsnitt 2.5](#).

6.3 Övriga familjeförhållanden

Utvisningsfrågan ska prövas med beaktande av den skada och olägenhet som kan vållas den utvisades familj. Inte heller här görs någon ändring från den 1 augusti 2022, så tidigare praxis gäller fortfarande. Att utlänningen har egen familj i Sverige, dvs. främst maka, make eller sambo samt egna barn, torde regelmässigt innebära en betydelsefull anknytning, särskilt om de anhöriga är svenska medborgare eller har bott i landet en avsevärd tid.¹⁰⁹ Nära släktingar i landet kan också bidra till att anknytningen bedöms som stark.¹¹⁰ I de fall det föreligger risk för fortsatt brottslighet mot utlänningens familj bör familjebanden i många fall inte tillmätas någon avgörande betydelse.¹¹¹

6.4 Hovrättspraxis efter lagändringen¹¹²

Hovrätten över Skåne och Blekinge dom 2023-01-03, B 3848-22 En person dömdes för grov misshandel till fängelse i tre år. Han hade varit i Sverige sedan 2017, då han var 16 år. Han bodde med sin bror, saknade legal inkomst och missbrukade narkotika. Han utvisades utan tidsbegränsning.

Svea hovrätt dom 2023-01-12, B 14224-22 En person dömdes för våldtäkt och misshandel till fängelse i tre år. Han hade vistats här länge (står inte hur länge), kunde språket, hade studerat och haft ett arbete. Han hade ingen familj, saknade bostad och sysselsättning. Domstolen bedömde att det förelåg starkare skäl för än mot utvisning. De prövade återreseförbudets längd och satte det till tio år istället för obegränsat eftersom han hade en inte obetydlig anknytning till Sverige.

Svea hovrätt dom 2023-02-09, B 14946-22 En person dömes för grovt narkotikabrott m.m. till fängelse i två år och åtta månader. Han hade vistats i Sverige sedan 2008, kunde svenska, hade sökt asyl två gånger och fått avslag. Han hade en son i Sverige, men hade inte träffat honom sedan 2018 eller 2019. Han hade periodvis haft kontaktförbud mot barnets mamma. Utvisad utan tidsbegränsning.

Svea hovrätt dom 2023-02-10, B 13435-22 En person dömdes för våldtäkt till fängelse i tre år och två månader. Han hade vistats här sedan 2019. Han

¹⁰⁹ Prop. 1993/94:159 s. 15.

¹¹⁰ NJA 2019 s. 316 "Utlänningens vistelsetid" p. 19.

¹¹¹ Prop. 2021/22:224 s. 126.

¹¹² Domar från första halvåret 2023.

talade inte svenska, men hade haft arbete. Han hade två barn födda 2018 och 2021. Det avgörande skälet att hovrätten ogillade utvisningsyrkandet var anknytning till det äldsta barnet.

Göta hovrätt dom 2023-02-10, B 4605-22 En person dömdes för olaga hot och misshandel till fängelse i tio månader. Han hade bott i Sverige i tio år och hade mamma och tio syskon i Sverige. Han hade missbruksproblem, var arbetslös och saknade körkort. Han talade viss svenska, men behövde tolk i rätten. Hovrätten tog viss hänsyn till förhållandena i hemlandet och bedömde att det inte var proportionerligt att utvisa.

Hovrätten över Skåne och Blekinge dom 2023-02-20, B 101-23 En person dömes för två stölder till fängelse i en månad. Han hade sökt asyl 2019 men fått avslag, och det fanns ett utvisningsbeslut. Han var dömd för tillgreppsbrott åtta gånger tidigare. Hans anknytning var endast att föräldrar och syskon bodde i landet. Utvisning med återreseförbud fem år.

Svea hovrätt dom 2023-02-23, B 471-23 En person dömdes för försök till egenmäktighet med barn, grovt brott till fängelse i fem månader. Han var tidigare dömd i Grekland för motsvarande brott mot samma barn, och därför fanns risk för fortsatt brottslighet. Han hade permanent uppehållstillstånd sedan 2009, men det var oklart i vilken utsträckning han hade vistats i Sverige. Han talade inte svenska men hade haft arbete i perioder. Hans främsta anknytning var de underåriga barnen som han dömdes för att ha försökt föra utomlands. Barnen hade huvudsakligen bott med mamman och ville nu inte ha kontakt med honom. Domstolen konstaterade att hans anknytning, trots lång vistelsetid, var förhållandevis svag, och att anknytningen till familjen inte skulle beaktas eftersom han upprepade gånger begått brott mot dem. Utvisning med fem års återreseförbud.

Hovrätten över Skåne och Blekinge dom 2023-03-02, B 15-23 En person dömdes för brott både före och efter lagändringen, delar av grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning samt olaga hot och barnfridsbrott var efter, till fängelse i två år. Han hade arbete samt fru och underåriga barn i Sverige. Brotten var begångna mot familjen. Av yttrandet från socialtjänsten framgick att barnen påverkades negativt av kontakten med fadern. Därför vägrade det inte tungt som skäl mot utvisning och utgjorde inte heller skäl att sätta ner återresetiden. Utvisning utan tidsbegränsning.

Hovrätten för Västra Sverige dom 2023-03-03, B 1664-23 En man dömdes för misshandel till fängelse i sex månader. Han saknade uppehållstillstånd i Sverige och hade ingen närmare anknytning hit, men hade fyra barn här under 18 år. Domstolen ansåg inte att barnens behov av kontakt med sin pappa vägrade så tungt när han inte hade rätt att vistas här. Utvisning med fem års återreseförbud.

Svea hovrätt dom 2023-03-07, B 2027-23 En person dömdes för olaga förföljelse m.m. (bara den som var efter lagändringen) till fängelse i sju månader. Han var tidigare dömd. Han hade permanent uppehållstillstånd sedan 2014. Domstolen bedömde att han hade svag anknytning, han kunde inte språket mer än hjälpligt, saknade boende och arbete. Han hade ingen familj i Sverige. Han hade viss intellektuell funktionsnedsättning. Utvisning med fem års återreseförbud.

Svea hovrätt dom 2023-03-08, B 1297-23 En person dömdes för rån till fängelse i ett år och sex mån. Han saknade uppehållstillstånd i Sverige. Han hade sökt asyl och uppehållstillstånd flera gånger sedan 2012, men fått avslag. Han talade inte svenska och hade ingen närmare anknytning till arbetsmarknaden. Han hade två barn i Sverige som han hade viss kontakt med. Han missbrukade cannabis. Utvisning med fem års återreseförbud. Domstolen beaktade anknytningen i att återreseförbudet sattes kortare än straffvärdet skulle ge.

Svea hovrätt dom 2023-03-10, B 114-23 En person dömdes för våldtäkt och barnfridsbrott till fängelse i fyra år och sex månader. Han hade ansökt om asyl 2018 men fått avslag, och hade inte rätt att vistas i Sverige. Han hade ett litet barn i Sverige som han hade nära kontakt med. Mot bakgrund av att han dömdes för grova brott mot barnet och barnets mamma talade skälen för utvisning tyngre än barnets behov av kontakt med sin pappa. Utvisning utan tidsbegränsning.

Hovrätten för Västra Sverige dom 2023-04-28, B 2431-23 En person dömdes för våldtäkt till fängelse i tre år och sex månader. Han var 28 år och hade bott i Sverige i åtta år. Han var gift men hade inga barn. Han talade enklare svenska och hade en provanställning. Domstolen ansåg att han inte hade tillräcklig anknytning när det gällde ett så allvarligt brott, men begränsade återreseförbudet till 10 år.

Svea hovrätt dom 2023-04-28, B 2314-23 En person dömdes för grov kvinnofridskränkning och flera fall av barnfridsbrott (brott både före och efter lagändringen) till fängelse i två år och sex månader. Han hade bott i Sverige i fyra år, men anknytningen var mest fru och barn som han nu dömdes för brott mot. Utvisning utan tidsbegränsning.

Göta hovrätt dom 2023-05-05, B 1163-23 En person dömdes för bl.a. människorov, mindre grovt brott, till fängelse i två år och sex månader. Han hade varit i Sverige ca fyra år totalt. Han hade tidigare sökt asyl, men fått avslag och utvisats. Nu hade han åter sökt om asyl och fått avslag men beslutet hade inte vunnit laga kraft än. Han var gift med en svensk kvinna, men hade inga barn. Det var oklart om han bodde ihop med sin fru. Han bedömdes ha svag anknytning och utvisades utan tidsbegränsning.

Det är svårt att dra några generella slutsatser utifrån hovrättspraxis, mer än att det är tydligt att domstolarna nu prövar den faktiska anknytningen snarare än att bara se på vistelsetidens längd.

6.5 Avgöranden från Europadomstolen

Europadomstolen har avgjort ett antal mål rörande huruvida utvisning kan anses utgöra ett brott mot artikel 8 i Europakonventionen (om rätt till skydd för privat- och familjeliv). Bland annat har prövats i vilken mån en utvisning bryter familjebanden, hur kontakt kan upprätthållas från ett annat land via telefon och e-post och om det finns oöverstigliga hinder för familjen att leva i den utvisades hemland.¹¹³ Se även avsnitt [5.4.4](#) om ungas anknytning i förhållande till artikel 8.

Det får antas att en tillämpning av de svenska utvisningsreglerna regelmässigt står i överensstämmelse med konventionens krav.

¹¹³ Se bl.a. följande mål från Europadomstolen; 265/07, 10606/07, 27319/07.

7 Schengens informationssystem

Registrering i SIS innebär som regel ett hinder för utlänningen att komma in i samtliga Schengenstater. Detta utgör inte ett hinder mot utvisning men kan vara ett men som beaktas vid bedömningen av återreseförbudets längd.

Sirene-kontoret vid internationella enheten på Noa ansvarar för hanteringen av SIS-registret.

Ett beslut om utvisning från Sverige kan för en tredjelandsmedborgare¹¹⁴ medföra att registrering sker på den så kallade spärrlistan inom Schengens informationssystem, SIS.

Registrering i SIS innebär som regel ett hinder för utlänningen att komma in i samtliga Schengenstater. För den tredjelandsmedborgare som har familj i en annan Schengenstat, kan en SIS-registrering därmed innebära att denne inte får återvända till det land som dennes familj är bosatt i. Denna konsekvens av registreringen utgör inte hinder mot utvisning, men kunde tidigare beaktas vid straffmätningen.¹¹⁵ Nu kan det istället beaktas vid bestämmandet av återreseförbudets längd, även om bedömningen ska vara restriktiv.¹¹⁶

Varje Schengenstat ansvarar för sina registreringar i SIS. I Sverige finns Sirene-kontoret vid den internationella enheten på Noa, som ansvarar för hanteringen av registret.

En Schengenstat kan dock medge inresa, trots registreringen. Ett sådant tillstånd är begränsat till det egna territoriet, och kan ges om staten finner det nödvändigt av humanitära skäl, i eget intresse eller på grund av internationella förpliktelser.

¹¹⁴ Utlänning som inte är medborgare i någon av EU:s medlemsstater eller i någon annan Schengenstat.

¹¹⁵ Se t.ex. NJA 2001 s. 500.

¹¹⁶ Prop. 2021/22:224 s. 69.

8 Tiden för återreseförbud

Återreseförbudet ska som regel tidsbegränsas och börjar löpa den dag utlänningen lämnar medlemsstaternas territorium eller, om beslutet om utvisning ska verkställas till en medlemsstat, den dag utlänningen lämnar Sverige.

Återreseförbudets längd bestäms i första hand utifrån brottslighetens straffvärde, men en sammanvägd bedömning ska göras. Bland annat kan en stark anknytning till Sverige utgöra skäl för ett kortare återreseförbud än vad som följer av straffvärdet.

I 8 a kap. 11 § utlänningslagen regleras återreseförbud. I normalfallet bestäms tiden för utvisning i enlighet nedanstående tabell.

Tabell 3 Återreseförbudets längd enligt 8 a kap. 11 § första stycket

| <i>Straffvärde</i> | <i>Återreseförbudets längd</i> |
|------------------------|--------------------------------|
| Mindre än ett år | Fem år |
| Ett år upp till två år | Tio år |
| Två år och däröver | Tidsobegränsat |

Dessa regler utgör en kraftig skärpning jämfört med tidigare, och äldre praxis kan därför inte längre användas.

Omständigheter som, utöver brottets straffvärde, ska påverka bedömningen är brottslighetens karaktär, risken för fortsatt brottslighet och utlännings anknytning till Sverige.

Begreppet brottslighetens karaktär har samma betydelse som i 8 a kap. 1 §, det vill säga allvarliga angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, om brottet riktar sig mot rättsordningen eller ett annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse. Vid sådana brott kan återreseförbudet bestämmas till en längre tid än vad som följer av straffvärdet.¹¹⁷

När det gäller återfall ges i förarbetena exemplet att ett tioårigt förbud bör kunna komma i fråga när en utlänning som inte har någon närmare anknytning till landet har gjort sig skyldig till omfattande eller systematisk stöldbrottslighet, även om straffvärdet är lägre än ett års fängelse. Vid särskilt stötande återfall bör ett återreseförbud utan tidsbegränsning kunna övervägas.¹¹⁸

¹¹⁷ Prop 2021/22:224 s. 68.

¹¹⁸ Prop 2021/22:224 s. 68.

Hänsyn kan även tas till utlänningens anknytning till Sverige. En stark anknytning ska kunna motivera ett kortare återreseförbud än vad brottslighetens allvar motiverar. Anknytning ska ges samma betydelse som i 8 a kap. 2 §. Även andra omständigheter kan vägas in, såsom det förhållandet att utlänningen har starka band till en annan Schengenstat, men bedömningen bör vara restriktiv.¹¹⁹Hovrätten för Västra Sverige satte tiden till tio år istället för utan tidsbegränsning på grund av anknytning till hustru och två barn.¹²⁰

För att få ett proportionerligt resultat kan det ibland vara aktuellt att sätta återreseförbudets längd mellan intervallen, till exempel till åtta eller nio år.¹²¹ Även om lagtexten ger språkligt utrymme för längre tidsbestämda återreseförbud än tio år, lämnar förarbetena frågan obesvarad om sådana lösningar alls är avsedda. Utvecklingscentrum föreslår att åklagare alltid yrkar ett tidsbestämt återreseförbud när tio års förbud är otillräckligt.

Vad gäller unga lagöverträdare, se [kapitel 11](#).

¹¹⁹ Prop. 2021/22:224 s. 69.

¹²⁰ Hovrätten för Västra Sveriges dom den 2 maj 2023 i mål B 2246-23.

¹²¹ Prop. 2021/22:224 s. 70.

9 Verkställighetshinder

Det kan föreligga individuella eller generella verkställighetshinder.

Om ett individuellt hinder är bestående bör domstolen inte besluta om utvisning. Vid generella hinder är det oftast inte möjligt för domstolen att bedöma om hindret kommer att bestå vid det tillfälle då utvisningen ska verkställas och huvudregeln är då att domstolen förordnar om utvisning.

Åklagaren kan förlita sig på den bedömning som Migrationsverket gör i sitt yttrande. Om nya omständigheter framkommer bör åklagaren begära att ett kompletterande yttrande inhämtas.

Om det är klart att det rör sig om ett individuellt verkställighetshinder bör ett yrkande om utvisning inte framställas. Om det är oklart vilken typ av verkställighetshinder det är, bör ett yrkande framställas.

Åklagaren bör inte yrka utvisning om det endast är aktuellt med ett kortare fängelsestraff och det föreligger någon form av verkställighetshinder.

När domstolen prövar ett utvisningsyrkande ska hänsyn tas till om utlänningsen inte kan sändas till ett visst land eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs.¹²²

Om utlänningsen vid en utvisning riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller att sändas vidare till ett land där han skulle vara i sådan fara, får utvisningsbeslutet inte verkställas. Detta förbud är generellt och undantagslöst. Det är ett absolut verkställighetshinder.¹²³

Till vissa länder, där det till exempel pågår en väpnad konflikt, kan det tillfälligtvis råda verkställighetshinder.

Domstolen ska som regel inhämta yttrande från Migrationsverket för att utreda frågan om det föreligger verkställighetshinder vid utvisning. Se mer om detta under [avsnitt 2.4](#). Utgångspunkten är att domstolen ska kunna förlita sig på verkets bedömningar och lägga dem till grund för sin prövning av frågan om det kan antas föreligga hinder mot att verkställa ett utvisningsbeslut. För att domstolen ska kunna tillmäta Migrationsverkets yttrande en sådan betydelse krävs att Migrationsverket har haft kännedom om de omständigheter som är relevanta för verkställighetsfrågan samt att verket

¹²² 8 a kap. 3 § utlänningslagen.

¹²³ 12 kap. 1 § utlänningslagen. Jfr förbudet mot tortyr i artikel 3 i Europakonventionen.

tydligt har motiverat sin bedömning. Om domstolen anser att det finns brister eller otydligheter i yttrandet, bör domstolen begära ett kompletterande yttrande.¹²⁴ Detsamma bör gälla om utlänningen gör gällande nya omständigheter som kan antas ha betydelse för frågan om verkställighetshinder och som inte prövats av Migrationsverket.

Det råder normalt inte hinder för verkställighet till länder inom EES. Inte heller när det gäller utvisningar till USA, Australien och andra liknande rättsstater behöver Migrationsverket tillfrågas angående verkställighetshinder.

9.1 Individuella och generella verkställighetshinder

Högsta domstolen har i tre prejudikat uttalat sig om verkställighetshinder vid utvisning på grund av brott; NJA 2019 s. 47 "Utvisningsverkställighet I-III". Högsta domstolen gör en skillnad mellan individuella respektive generella verkställighetshinder.

Individuella verkställighetshinder är till exempel om utlänningen i hemlandet riskerar dödsstraff om det där blir känt vilka brott han eller hon har dömts för i Sverige. En annan situation kan vara att utlänningen i sitt hemland riskerar förföljelse på grund av etniskt ursprung, politisk uppfattning, trosuppfattning eller sexuell läggning (p. 24).

Generella verkställighetshinder är inte direkt hänförliga till den enskilde utlänningen och kan bero på att det pågår en väpnad konflikt i hemlandet, att det råder inreseförbud för till exempel statslösa personer eller att landet inte tar emot vissa nationaliteter. En annan situation kan vara att det av olika skäl inte är praktiskt möjligt att för tillfället verkställa utvisningar till det aktuella landet (p. 26).

Som en allmän utgångspunkt angav Högsta domstolen (p. 25) att när det gäller **individuella verkställighetshinder** bör det i normalfallet redan vid domstillfället kunna konstateras om hindret kommer att bestå under överskådlig tid och således även vid den tidpunkt som utvisningsbeslutet ska verkställas. Om domstolen skulle bedöma att hindret är bestående, bör den inte besluta om utvisning.

När det gäller **generella verkställighetshinder** konstaterade Högsta domstolen (p. 27) att dessa kan ha olika orsaker och vara av olika tyngd och det är oftast inte möjligt för domstolen att bedöma om hindret kommer att bestå vid det tillfälle då utvisningen ska verkställas. Huvudregeln bör därför vara att domstolen i sådana situationer ska förordna om utvisning.

¹²⁴ NJA 2019 s. 41 I p. 22 och 23.

Är det fråga om ett kortare fängelsestraff och det av Migrationsverkets yttrande framgår att ett utvisningsbeslut inte skulle gå att verkställa, bör åklagaren inte framställa ett yrkande om utvisning.

Beslutar domstolen om utvisning och det vid en senare prövning hos Migrationsverket skulle framkomma att den dömda ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande, kan en migrationsdomstol upphäva utvisningsbeslutet.

10 Häktning efter dom

En utlänning kan häktas i samband med dom på den grunden att det finns risk för att utlänningen undandrar sig utvisning.

För häktning på grund av utvisning av den som är under 18 år anses kravet på synnerliga skäl innebära att risken för undandragande ska vara särskilt påtaglig.

Av bestämmelsen i 24 kap. 21 § andra stycket rättegångsbalken framgår att bestämmelsen om häktning i samband med dom kan tillämpas även i de fall det finns risk för att den misstänkta personen undandrar sig utvisning.

Om rätten har beslutat om utvisning får den förordna att utlänningen ska kvarbli i häkte trots att det för brottet inte är föreskrivet fängelse ett år.

Häktning på denna grund får ske till dess att domen vinner laga kraft – inte till dess att utvisningsbeslutet kan verkställas.¹²⁵

Om personen är häktad på till exempel kollusionsfara kan det alltså finnas skäl att lägga till denna grund för häktning i samband med huvudförhandlingens avslutande, för det fall domstolen anser att kollusionsfaran inte längre är tillräcklig för att motivera fortsatt häktning.

Någon möjlighet att före dom häkta en utlänning på den grunden att hon eller han kan komma att utvisas, finns inte.

För att besluta att häkta en person som är under 18 år krävs det att det finns synnerliga skäl, se 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. I kontrast till prövningen vid ordinära häktningssituationer, anses kravet på synnerliga skäl vara uppfyllt om risken för undandragande är särskilt påtaglig och olägenheterna av att inte kunna verkställa utvisningsbeslutet är betydande.¹²⁶

¹²⁵ NJA 1995 s. 268.

¹²⁶ Dom från Hovrätten över Skåne och Blekinge i mål B 1687-12. Se även dom från Hovrätten för Övre Norrland i mål B 740-09.

11 Unga lagöverträdare

Barnets bästa ska beaktas, men barnets intresse är inte utslagsgivande.

Samma grundförutsättningar avseende brottsligheten och återfallsrisken gäller för unga lagöverträdare. Det är först i bedömningen av de personliga förhållandena som hänsyn tas till utlänningens ungdom.

Det bör aldrig komma ifråga att utvisa ett barn under 18 år som har sina föräldrar i Sverige.

Är den misstänkta utlänningen under 18 år är hon eller han att betrakta som ett barn, varför principen om barnets bästa i 1 kap. 10 § utlänningslagen ska beaktas. Detta innebär inte att barnets intresse ska vara utslagsgivande, men det ska vägas mot andra, motstående, intressen.

I rättspraxis har domstolarna vid bedömningen av om utvisning får ske ställt samma krav på brottsligheten och återfallsrisken för ungdomar som för vuxna.¹²⁷ Det är först i den efterföljande bedömningen rörande de personliga förhållandena som hänsyn tas till utlänningens ungdom. Anknytningen till hemlandet får då en avgörande betydelse. Har ungdomen en stark anknytning till hemlandet med släkt eller anhöriga som utgör ett pålitligt socialt nätverk där, finns goda förutsättningar för ungdomen att återvända dit. Barns behov av kontakt med sina föräldrar ska dock alltid beaktas och det bör aldrig komma ifråga att utvisa ett barn under 18 år som har sina föräldrar i Sverige.¹²⁸

Villkorlig dom och utvisning är en lämplig kombination för unga lagöverträdare som vistas tillfälligt i landet och har begått brott av begränsad svårhetsgrad.

Utvisning kan vidare komma i fråga vid ungdomstjänst, ungdomsvård, ungdomsövervakning och slutna ungdomsvård, även om det inte är vanligt förekommande. Tänk på att straffet måste anses svårare än böter, se [avsnitt 4.1](#).

Det faktum att utlänningen är underårig kan utgöra skäl för att sätta återreseförbudet till kortare tid.¹²⁹

Se även [kapitel 10](#) om häktning och utvisning av den som är under 18 år.

¹²⁷ Brå analyserar detta närmare i Brå kortanalys 2/2016.

¹²⁸ Prop. 2021/22:224 s. 57.

¹²⁹ Prop. 2021/22:224 s. 69.

Bilaga 1 Definitioner

Nedan återges en förenklad beskrivning av vissa begrepp som återfinns i utlänningslagen.

Asyl

Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande (1 kap. 3 § utlänningslagen).

Flykting

Flykting kallas en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § utlänningslagen).

Den som har flyktingstatus skyddas mot utvisning av regeringen i 8 a kap. 4 § utlänningslagen.

Alternativt skyddsbehövande

Alternativt skyddsbehövande kallas en utlänning som i andra fall befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och utlänningen inte kan, eller inte vill begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § utlänningslagen).

Alternativt skyddsbehövande har inte flyktingstatus och skyddas inte av regeringen i 8 a kap. 2 § andra stycket utlänningslagen. Däremot torde det i de flesta fall föreligga verkställighetshinder.

Statusförklaringar

Migrationsverkets bedömning av en utlännings skyddsbehov kallas statusförklaring (4 kap. 3–3 c §§ utlänningslagen). Vilken status som utlänningen har bör klargöras genom kontakt med Migrationsverket tidigt under förundersökningen, dels för att underlätta åklagarens bedömning i utvisningsfrågan, dels för att ge Migrationsverket tid att utreda om det föreligger hinder mot verkställighet av en utvisning.

Statusförklaringar kan återkallas (4 kap. 5 b–c §§ utlänningslagen). Om åklagaren under förundersökningen får information som tyder på att en statusförklaring är felaktig eller inte längre gällande, till exempel på grund av att utlänningsvistats i hemlandet eller förefaller vara av en annan nationalitet än den uppgivna, bör åklagaren – i den mån sekretessen inte hindrar detta – dela den informationen med Migrationsverket.

Uppehållstillstånd

Ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd), 2 kap. 4 § utlänningslagen.

Uppehållsrätt

En rätt för EU/EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige i mer än tre månader utan uppehållstillstånd, 3 a kap. 1 § utlänningslagen.

Permanent uppehållsrätt

En rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige utan tidsbegränsning. Fås efter laglig vistelse i Sverige utan avbrott under minst fem år, 3 a kap. 6 § utlänningslagen.

Tredjelandssmedborgare

En utlänning som inte är medborgare i en EU/EES-stat eller i Schweiz.

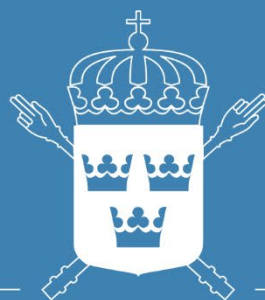
Varaktigt bosatt tredjelandssmedborgare

En utlänning som sökt och hos Migrationsverket beviljats ställning som varaktigt bosatt tredjelandssmedborgare, 5 a kap. utlänningslagen. Kriterierna är att ha vistats i landet utan uppehåll i fem år, att kunna försörja sig och sin familj och att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

EU/EES-medborgare/unionsmedborgare

En person som är medborgare i en medlemsstat i EU eller i en stat som omfattas av EES-avtalet, 1 kap. 3 b § utlänningslagen.

Det skydd mot utvisning som tillkommer en EU/EES-medborgare tillkommer också de familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till EU/EES-medborgaren. Vilka som räknas som familjemedlemmar, se [avsnitt 5.4](#).



ÅKLAGARMYNDIGHETEN